

SUOMI–ESPANJA-KOODINVAIHTO FACEBOOK-YHTEISÖSSÄ

Suomen kielen
pro gradu -tutkielma
Oulun yliopisto
18.1.2018

Johanna Salminen

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen aihe ja tavoitteet	1
1.2. Tutkimusaineisto ja sen käsittely	2
1.3. Espanjassa asuvat suomalaiset	5
1.4. Aiempi tutkimus ulkosuomalaisyhteisöjen kielestä	8
1.5. Koodinvaihdosta	9
1.6. Erisnimet koodinvaihdossa	12
2. KOODINVAIHDON RAKENTEEN TARKASTELUA	15
2.1. Kieliopillinen näkökulma koodinvaihtoon	15
2.2. Koodinvaihdon rajoitusmalleja	17
2.3. Jatkumoteorioita koodinvaihdosta	18
2.4. Espanjan kielestä	21
2.5. Suomi–espanja-koodinvaihdon rakenne	23
2.6. Mukautuneet muodot	24
2.6.1. Nominatiivimuotoiset sanat	24
2.6.2. Genetiivi- ja partitiivimuotoiset sanat	27
2.6.3. Sisäpaikallissijat	29
2.6.4. Ulkopaikallissijat	31
2.7. Osittain mukautuneet ja mukautumattomat muodot	32
2.8. Suomi–espanja-yhdyssanat	35
2.9. Yhteenvedo ja pohdintaa koodinvaihdon rakenteesta	37
3. KOODINVAIHDON SANOJEN MERKITYKSEN TARKASTELUA	42
3.1. Semanttisen spesifisyyden teoria	42
3.2. Sosiaalinen elämä	45
3.3. Arki ja asuminen	49
3.4. Byrokratia	54
3.5. Maantiede ja luonto	57

3.6.Yhteenveto ja pohdintaa koodinvaihdon sanojen merkityksestä	61
4. PÄÄTÄNTÖ	64
LÄHTEET	68

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen aihe ja tavoitteet

Tarkastelen pro gradu -tutkielmassani suomi–espanja-koodinvaihtoa Facebook-keskusteluissa. Koodinvaihdolla (engl. code-switching) voidaan tarkoittaa monenlaista kielellistä vaihtelua. Yleensä sen avulla kuvataan kahden tai useamman kielen vaihtelua samassa kielenkäyttötilanteessa, mutta myös saman kielen eri varieteettien, rekisterien tai tyylien vaihtelua voidaan pitää koodinvaihtona. (Kovács 2009: 24, Kalliokoski 2009: 12–13, Lappalainen 2009: 123.) Keskityn tutkimuksessani tarkastelemaan koodinvaihtoa nimenomaan eri kielten kielten välillä, vaikka aineistossani esiintyy myös muunlaista koodinvaihtoa.

Espanjassa vakituisesti tai tilapäisesti asuvat suomalaiset muodostavat tiiviin yhteisön, jonka jäsenet ovat muuttaneet Espanjaan erilaisista syistä. Tämän yhteisön kielestä on toistaiseksi vain vähän tutkimusta, joten mielestäni siihen on tärkeää syventyä. Vaikka suomalaisyhteisön yhteinen kieli on suomi, törmäävät yhteisön jäsenet arjessaan muihinkin kieliin, kuten esimerkiksi espanjaan. Tässä tutkielmassa haluankin selvittää, kuinka suomen ja espanjan kohtaaminen suomalaisten Facebook-yhteisössä julkaistuissa viesteissä näkyy. Työni edustaa kvalitatiivista kielikontakti- ja monikielisyystutkimusta.

Koska havaintojeni perusteella suomi–espanja-koodinvaihtoon tarkastelemassani Facebook-ryhmässä osallistuu eniten substantiiveja, keskityn niiden tutkimiseen tässä työssä. Substantiivien lisäksi suomi–espanja-koodinvaihdossa esiintyy myös paljon erilaisia kohteliaisuusfraaseja, kuten tervehdyksiä ja toivotuksia. Olen kuitenkin rajannut ne aineistoni ulkopuolelle, koska ne eivät mielestäni ole tämän tutkimuksen kannalta oleellisia.

Koodinvaihtoa voidaan käsitellä monesta eri näkökulmasta. Tässä tutkielmassa tarkastelen aineistoni koodinvaihtotapauksia sekä kieliopillisesta että semanttis-pragmaattisesta näkökulmasta. Ensin tutkin sitä, miten koodinvaihto vaikuttaa kielen rakenteeseen. Sen jälkeen perehdyn koodinvaihtoon osallistuvien sanojen merkitykseen.

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

- 1) Millaista suomi–espanja-koodinvaihto on rakenteeltaan?
- 2) Millaista espanjankielistä sanastoa suomi–espanja-koodinvaihdossa esiintyy?

Suomi–espanja-koodinvaihdon rakennetta tarkastelen sen perusteella, onko koodinvaihtoon osallistuvia sanoja taivutettu suomen mallin mukaisesti vai ei. Tarkastelen myös aineistossani esiintyviä suomi–espanja-yhdyssanoja. Tämän jälkeen vertailen myös aineistossani esiintyviä suomi–espanja-koodinvaihtoteorioita eri koodinvaihdon jatkumoteorioihin ja niissä esitettyihin koodinvaihdon tasoihin. Aineistoni espanjankielisiä sanoja ja tarkemmin niiden merkitystä tarkastelen Backusin (2001) semanttisen spesifisyyden teorian avulla. Olen myös jaotellut aineistossani esiintyvät espanjankieliset sanat erilaisiin semanttisiin kenttiin.

Tässä luvussa esittelen tarkemmin aineistoani ja sen käsittelyä, Espanjan suomalaisyhteisöä, ulkosuomalaisten kielestä aiemmin tehtyä tutkimusta, koodinvaihdon tutkimusta sekä erisnimien rajaamiseen liittyviä kysymyksiä koodinvaihdon tutkimuksessa. Luvussa 2 esittelen kieliopillisen näkökulman koodinvaihdon tutkimiseen, muutaman koodinvaihdosta esitetyn jatkumoteorian sekä analysoin oman aineistoni suomi–espanja-koodinvaihdon rakennetta. Luvussa 3 perehdyn semanttisen spesifisyyden teoriaan ja tarkastelen omaa aineistoani sen avulla. Lopuksi vielä tiivistän tutkielmani keskeisen sisällön.

1.2. Tutkimusaineisto ja sen käsittely

Olen kerännyt aineistoni syksyllä 2016 kaikille avoimesta Facebook-ryhmästä Costalla mitä tahansa ja koska tahansa, johon kuului aineiston keräämishetkellä noin 8000 jäsentä. Ryhmä on laajuudeltaan suurin Espanjassa asuvien suomalaisten ryhmä Facebookissa. Tiedostan sen, että tämän tutkielman aineisto on melko suppea. Eettinen ohjeistus aineiston keräämisestä julkisesta Facebook-ryhmästä tiukentui pro gradu -tutkielmani edetessä, enkä voi tässä työssä esitellä kaikkia niitä koodinvaihtotapauksia, joita alkuperäisessä aineistossani esiintyy.

Eettisen ohjeistuksen mukaan voin siteerata tutkielmassani vain niitä Facebook-viestejä, joiden käyttämiseen olen saanut niiden kirjoittajan luvan. Olen pyytänyt Facebookin viestitoiminnon avulla henkilökohtaisesti luvan 35 eri kirjoittajalta, ja 23 kirjoittajaa antoi luvan viestiensä käyttämiseen. Koska en saanut lupaa jokaisen viestin käyttämiseen, alkuperäisestä aineistostani rajautui pois kymmeniä koodinvaihtotapauksia. Yhteensä tämän työn aineisto koostuu 32 kommentista, joissa on 45 koodinvaihtotapausta. Koska aineistoni on pieni, en pysty tekemään suuria yleistyksiä. Tämän työn tavoitteena onkin lähinnä esitellä erilaisia suomi-espanja-koodinvaihtotapauksia, ei niinkään tehdä kattavaa selvitystä Espanjan suomalaisyhteisön kielestä. Käsittelen samoja aineistoesimerkkejä sekä koodinvaihdon rakennetta koskevassa luvussa 2 että sanojen merkitystä koskevassa luvussa 3.

Facebook on vuonna 2004 perustettu verkkoyhteisöpalvelu, jonka käyttäminen edellyttää rekisteröitymistä. Facebookin käyttäjät voivat verkostoitua ja kommunikoida keskenään sekä julkaista, jakaa ja kommentoida erilaisia sisältöjä. (Facebook 2017; Salmi 2014: 190.) Käyttäjät voivat luoda omia Facebook-ryhmiä, joissa he voivat julkaista esimerkiksi erilaisia kommentteja, kuvia ja linkkejä. Ryhmiin kuuluminen on keskeinen osa Facebookin käyttöä, sillä niissä voi keskustella eri teemoista ja tavata samanhenkisiä ihmisiä. Ryhmät voivat olla suljettuja, julkisia tai salaisia. (Facebook, Haasio 2009: 47–51.) Facebook on yksi suosituimmista **sosiaalisen median** palveluista. Sosiaalinen media on yleiskäsite, jolla viitataan niihin verkkopalveluihin, joissa on paljon sisältöä jakavia tai keskenään kommunikoivia käyttäjiä. (Suominen 2013: 13, 15.)

Koodinvaihtoa on perinteisesti pidetty puhutun kielen ilmiönä, mutta sitä esiintyy myös kirjoituksessa (Kalliokoski 2009: 13–14, Kovács 2009: 25). Sosiaalisessa mediassa käydään aktiivisesti erilaisia keskusteluja monenlaisista aiheista, joten laajan tutkimusaineiston kerääminen on mahdollista. Lisäksi sosiaalisesta mediasta kerätyssä aineistossa toteutuu aitouden periaate: keskustelijat eivät tiedä, että heidän tekstiään käytetään tutkimuksen tekemisessä, joten tämä tieto ei vaikuta tekstin luontevuuteen (Frick 2010: 50). Myös blogitekstien koodinvaihtoa tutkinut Kask (2016: 96) kirjoittaa, että verkkotekstien kieli kuvastaa kirjoitusprosessin avointa ja muokkaamatonta muotoa.

Tässä työssä tarkoitan **viestiketjulla** Facebook-ryhmässä tapahtunutta keskustelua, jossa aloitusviesti on saanut yhden tai useamman vastauksen. Facebookissa on mahdollista vastata tiettyyn kommenttiin viestiketjun sisällä niin, että viesti näkyy suoraan tämän kommentin alapuolella, ei viimeisenä viestiketjussa. **Kommenttiketjulla** tarkoitan viestiketjun sisällä tapahtuvaa viestittelyä, jossa jokin tietty kommentti on saanut yhden tai useamman vastauksen.

Tarkastelemani Facebook-ryhmän jäsenet kirjoittavat viestinsä pääasiassa suomeksi. Ryhmässä keskustellaan monenlaisista asioista, mutta enimmäkseen puheenaiheena on suomalaisten arki Espanjassa: suosittuja aiheita ovat esimerkiksi asunnot, ilmasto ja Aurinkorannikon palvelut. Mukana on myös jonkin verran eri yritysten edustajien kirjoittamia viestejä, joissa he mainostavat palvelujaan. En tunne aineistoni viestien kirjoittajien taustoja, mutta aineistoni viestien sisällön perusteella voidaan päätellä, että keskusteluun osallistuvat henkilöt joko asuvat Espanjassa, ovat asuneet Espanjassa tai ovat aikeissa muuttaa sinne.

Tarkastelen koodinvaihtoa suomen ja espanjan välillä, vaikka Espanjan suomalaisyhteisön Facebook-ryhmän viesteissä käytetään myös muita kieliä, kuten esimerkiksi englantia ja ruotsia. Facebookissa on tapana esiintyä omalla nimellä ja kuvalla, joten aineistoni kirjoittajien Facebook-profiilien perusteella on usein pääteltävissä esimerkiksi kirjoittajien sukupuoli sekä ikäryhmä, mutta tässä työssä sosiolingvistiset taustamuuttujat jäävät kuitenkin tutkimuksen ulkopuolelle.

Aineistoesimerkeissä olen lihavoinut espanjankieliset sanat ja viestien lyhentämistä ilmaisen merkillä ---. Lainaukset Facebook-keskusteluista on esitetty tutkielmassani niiden alkuperäisessä muodossa, enkä ole korjannut niistä espanjankielisiä tai suomenkielisiä kirjoitus- tai lyöntivirheitä. Usein aineistoni viesteissä espanjankielisistä sanoista puuttuu aksenttimerkki, jota käytetään espanjan kielen sanoissa esimerkiksi erottamaan homonyymejä toisistaan tai osoittamaan säännönmukaisesta sanapainosta poikkeavaa sanapainoa (Hämäläinen 2016: 19). Joissain tapauksissa olen merkinnyt aineistoesimerkkien yhteyteen myös espanjan yleiskielen mukaisen kirjoitusasun, mutta en katso aksenttimerkkien puuttumisen olevan tämän työn kannalta oleellista.

1.3. Espanjassa asuvat suomalaiset

Olen kerännyt aineistoni viestit Espanja-aiheisesta Facebook-ryhmästä, joten melko todennäköisesti ainakin osa viestien kirjoittajista on asunut Espanjassa vakituisesti tai väliaikaisesti. Espanjan suomalaisyhteisön jäsenet viettävät aikaa tai asuvat pysyvästi Espanjassa eri syistä, minkä takia yhteisö ja sen kieli onkin mielenkiintoinen tutkimuskohde. Esittelen tässä alaluvussa hieman Espanjan suomalaisyhteisön historiaa sekä tämänhetkistä tilannetta.

Siirtolaisuudella tarkoitetaan henkilöiden tai henkilöryhmien muuttamista vapaaehtoisesti toiseen maahan, lähinnä toimeentulon hankkimisen vuoksi. Siirtolaisia ovat sekä maasta- että maahanmuuttajat. (Korkiasaari 1989: 2.) Suomen historiassa on useita ajankasvoja, jolloin maastamuuttoa on tapahtunut runsaasti. Suomen historian merkittävin siirtolaisuuden aalto alkoi 1860-luvulla ja jatkui aina 1930-luvulle asti, kun suomalaiset muuttivat pääasiassa Pohjois-Amerikkaan. Toinen samaa suuruusluokkaa oleva maastamuutto oli 1950–1970, ja tällöin siirtolaisuuden kohteena oli enimmäkseen Ruotsi. Siltaisen (2012: 179) mukaan Espanjan Aurinkorannikon suomalaiset eivät ole siirtolaisia sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan hän kirjoittaa eräänlaisesta kausimuutosta: osa etelässä talvensa viettäneistä asukkaista palaa takaisin Suomeen kesäksi.

Siirtolaisten lisäksi puhutaan ulkосуomalaisista, joka tarkoittaa ulkomailla asuva nykyisiä sekä entisiä Suomen kansalaisia sekä heidän jälkeläisiään (Korkiasaari 1989: 2). Ulkосуomalaisia on maailmalla yli 1,6 miljoonaa, ja eniten ulkосуomalaisia asuu Ruotsissa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Ulkomailla asuvia suomen kansalaisia on noin 300 000. (Sisäministeriö.)

Espanjassa asui 1980-luvun lopussa noin 10 000 suomalaista (Korkiasaari 1989: 104). Luku on pysynyt melko samana, sillä kesäkuussa 2013 Espanjassa asui pysyvästi noin 11 000 suomalaista. Kuten jo 1980-luvulla, eniten suomalaisia asuu nykyäänkin Etelä-Espanjan Aurinkorannikolla eli Costa del Solilla. (Korkiakoski 1989: 104; Könnilä 2014: 7.) Tarkkaa tietoa Espanjassa oleskelevien suomalaisten määrästä ei kuitenkaan ole, sillä edustustoon ei ole ilmoittautumispakkoa. Espanjan ja Suomen tilastotiedot eivät ole ajantasaisia, sillä kaikki Espanjaan muuttavat suomalaiset eivät tee muuttoilmoitusta viranomaisille tai hanki espanjalaista viranomaisnumeroa. (Suomi–Espanja Seura.)

Nykymaailmassa perinteiset valtioiden rajat rajoittavat aikaisempaa vähemmän ihmisten, ajatusten ja muiden vaikutteiden leviämistä. Tämän takia etnisyyden ja kansainvälisten muuttoliikkeiden tutkimuksessa on kehitetty uusia käsitteitä, kuten **transnationaalisuus**. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006: 10–11.) Transnationaalisuus eli ylirajaisuus tai ylikansallisuus on moniulotteinen käsite, mutta sen avulla voidaan kuvata esimerkiksi uuden ajan maahanmuuttoa, jossa maahanmuuttajat eivät asetu uuteen kotimaahansa, vaan säilyttävät ja uusintavat siteitä myös alkuperämaahansa (Ronkainen 2006: 240–241). Kaksoiskansalaisuus ja monikansalaisuus ovat ajankohtaisia esimerkkejä siitä, miten kansallisvaltiot ovat reagoineet ylirajaisen liikkuvuuden lisääntymiseen (Martikainen ym. 2006: 24). Transnationaalilla identiteettikokemuksella tarkoitetaan kuulumisen tunteita yhteisöön, joka ei rajoitu (asuin)maan rajojen sisäpuolelle (Forsander 2001: 51).

Aurinkorannikon suomalaiset muodostavat oman aktiivisen yhteisönsä, jossa on tarjolla paljon erilaisia palveluja suomeksi. Fuengirolassa on suomenkielinen koulu, ja lisäksi suomalaisilla on omia kauppoja, lehtiä ja internetsivustoja. Fuengirolan seudulla on myös paljon espanjansuomalaisia yrittäjiä, esimerkiksi kiinteistönvälittäjiä, matkatoimistoyrittäjiä ja ravintoloitsijoita. (Siltanen 2012: 179.) Koska olen kerännyt aineistoni Facebook-ryhmästä, en tunne viestien kirjoittajien taustoja. Käytän työssäni apuna Paula Könnilän (2014) Siirtolaisinstituutille tekemää tutkimusta, jossa hän on tarkastellut Espanjan Aurinkorannikolla asuvien suomalaisten elämää. Tutkimuksen aineisto perustuu laajoihin kirjallisiin kyselyihin ja teemahaastatteluihin: kyselyihin vastasi 540 henkilöä ja teemahaastatteluihin osallistui 50 henkilöä. (Könnilä 2014: 29, 31.) Uskon, että Könnilän tutkimus kuvaa hyvin sitä yhteisöä, jonka Espanjan Aurinkorannikolla asuvat suomalaiset muodostavat ja jonka jäsenien kieli on tutkimuskohteena tässä tutkielmassa.

Vuonna 2013 Espanjan Aurinkorannikon suomalaisyhteisö oli sukupuolijakaumaltaan melko tasainen ja sen jäsenien keski-ikä oli 59 vuotta. Keskimäärin he olivat asuneet Espanjassa yhdeksän vuotta, mutta silti suurin osa oli kirjoilla Suomessa. (Könnilä 2014: 8.) Enemmistö vastaajista (66 prosenttia) kertoi olevansa eläkkeellä ja seuraavaksi suurimman ryhmän muodostivat opiskelijat (13 prosenttia). Yksityisyrittäjiä vastanneista toimi 8 prosenttia. Suomalaiset työskentelivät Espanjan Aurinkorannikolla esimerkiksi opettajina, ohjaajina, myynti-, kahvila- ja ravintola-alan ammattiteissa sekä toimihenkilöinä ja hoitoalalla. (Könnilä 2014: 43–44.)

Tutkimukseni kannalta mielenkiintoista tietoa on esimerkiksi se, että Könnilän tutkimukseen osallistuneista suomalaisista suurin osa oli opiskellut espanjan kieltä. Kyselyyn vastanneet suomalaiset olivat opiskelleet espanjaa keskimäärin 3,9 vuotta. Osallistujat määrittelivät kielitaitotasonsa neljän eri tason avulla: vastaajista 52 prosenttia kertoi puhuvansa espanjaa vähän, 23 prosenttia tyydyttävästi, 15 prosenttia ei lainkaan ja 10 prosenttia hyvin. Kyselyssä selvitettiin myös osallistujien muuta kielitaitoa, ja keskimääräisesti osallistujat puhuivat äidinkielen lisäksi useampaa kuin kahta kieltä. Lähes puolet vastaajista kertoi puhuvansa englantia, jonka jälkeen puhutuimpia kieliä olivat ruotsi ja saksa. (Könnilä 2014: 127–128.)

Könnilä (2014:72) jakaa suomalaiset Espanjaan muuttajat neljään eri ryhmään: siirtolaisiin, transitioiirtolaisiin, kausisiirtolaisiin sekä superturisteihin. **Siirtolaiset** ovat Espanjaan muuttaneita suomen kansalaisia, jotka aikovat oleskella Espanjassa pitemmän aikaa. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne suomalaiset, jotka ovat tehneet virallisen muuttoilmoituksen Espanjaan. **Transitioiirtolaisten** tavoitteena on vaiheittainen maahanmuutto, ja yleensä tähän ryhmään kuuluvat henkilöt viettävät noin kolmen kuukauden pituisia jaksoja Espanjassa. **Kausisiirtolaisten** ryhmään kuuluvat pääasiassa ne suomalaiset, jotka viettävät ainoastaan talvikaudet Espanjassa. **Superturistit** ovat sellaisia suomalaisia, jotka viettävät pidempiä aikoja Espanjassa pitkin vuotta. Heille Espanja ja siellä asuvat ihmiset ovat tuttuja, ja osa superturisteista saattaa toimia myös yrittäjänä Espanjassa. (Könnilä 2014: 72–74.)

Kuten Könnilän (2014) tutkimus todistaa, Espanjassa asuvat suomalaiset muodostavat taustoiltaan kirjavan yhteisön. Transnationaalisuuden käsite kuvaa myös hyvin Espanjan Aurinkorannikon suomalaisyhteisöä: Könnilän (2014: 366) tutkimukseen osallistuneiden nuorien mukaan heidän kotimaansa on Eurooppa, ei niinkään Suomi tai Espanja. Espanjan Aurinkorannikon suomalaisyhteisön jäsenet edustavat mielestäni nykyajan siirtolaisuutta, ja siksi onkin mielenkiintoista tutkia sitä, kuinka espanjan kielen vaikutus näkyy heidän kirjoituksissaan.

1.4. Aiempi tutkimus ulkosuomalaisyhteisöjen kielestä

Tässä luvussa esittelen ulkosuomalaisyhteisöjen kielestä aiemmin tehtyä tutkimusta. Suomen rajojen ulkopuolella puhuttua suomen kieltä ja sen variaatioita on tarkasteltu monesta eri näkökulmasta, ja esittelen seuraavaksi sellaisia tutkimuksia, jotka ovat oman työni kannalta oleellisia.

Amerikassa asuvien siirtolaisten eli amerikansuomalaisten kieltä on tutkittu 1960-luvulta alkaen (Jönsson-Korhola 2003: 387). Amerikansuomen koodinvaihdon rakennetta ovat tutkineet esimerkiksi Timo Lauttamus (1990) sekä Helena Halmari (1997). Uudempaa tutkimusta aiheesta edustaa ainakin Männikön (2004) pro gradu -tutkielma, jossa hän on tutkinut koodinvaihdon rakennetta ja funktiota jälkipolvien amerikansuomessa. Lisäksi on syytä mainita, että tämä työn valmistumishetkellä Oulun yliopistossa on tekeillä pro gradu -tutkielma, jossa tarkastellaan koodinvaihtoa Yhdysvalloissa asuvan suomalaisen henkilön Facebook-kirjoituksissa (Arvola, tulossa).

Magdolna Kovács (2001) on vertaillut väitöskirjassaan australiansuomen ja australianunkarin koodinvaihtoa. Kovácsin työ on kattava kuvaus Australiassa asuvien siirtolaisyhteisöjen kielen rakenteesta ja esimerkiksi siitä, miksi koodinvaihtoa ylipäänsä esiintyy. Toisin kuin amerikansuomi, australiansuomi säilyi pitkään lähes tutkimattomana (Lammervo & Gita 2003: 462). Tutkimusta on tehty myös esimerkiksi britanniansuomalaisten koodinvaihdosta (Rekilä 2008).

Myös maantieteellisesti lähempänä olevien ulkosuomalaisyhteisöjen kielen koodinvaihtoa on tutkittu jonkin verran. Kolu (2016) on vertaillut Suomessa ja Ruotsissa asuvien kaksikielisten nuorten arkikielisissä keskusteluissa esiintyvän suomi–ruotsi-koodinvaihdon rakennetta ja tarkastelun kohteena ovat substantiivien ja verbien taivuttaminen. Ilmasti (2006) on tarkastellut pro gradu -tutkielmassaan ruotsinsuomen ominaispiirteitä, ja työssä analysoidaan myös koodinvaihtoa ja lainaamista. Lisäksi tutkimusta on tehty esimerkiksi Virossa asuvien suomalaisopiskelijoiden kielessä esiintyvän koodinvaihdon rakenteesta sekä funktioista (Frick 2008, 2009, 2010, 2013). Frickin (2010) artikkeli tarkastelee suomi–viro-koodinvaihtoa Facebookissa vuorovaikutuksellisesta näkökulmasta, ja tutkimuksen aineisto koostuu Facebook-käyttäjien statuskentistä ja seiniltä kerätyistä viesteistä.

Espanjan suomalaisyhteisön kielestä tutkimusta on tehty toistaiseksi vain vähän. Johanna Tervala (2000) on tutkinut espanjansuomen koodinvaihtoa pro gradu -tutkielmassaan, jota varten hän on haastatellut Madridissa vakituisesti asuvia suomalaissyntyisiä tai maassa vakituisesti asuvia suomalaista sukujuurta olevia henkilöitä. Sama kirjoittaja on myös julkaissut pro gradu -tutkielmaansa pohjautuvan artikkelin espanjansuomalaisten kielestä (Tervala-Pirskala 2003).

Tervala (2000) käyttää pro gradu -tutkielmassaan termiä espanjansuomi, jonka käsitettä hän myöhemmin julkaistussa artikkelissaan täsmentää: Tervala-Pirskalan (2003: 367) mukaan “Espanjansuomea puhuvat espanjansuomalaiset, joita ovat maassa vakituisesti asuvat tai maassa suurimman osan vuotta asuvat suomalaiset ja suomalaista syntyperää tai sukujuurta olevat henkilöt.” Espanjansuomella on omia erityispiirteitä, kuten käännöslainoja, uudissanoja sekä omaa sanastoa. (Tervala-Pirskala 2003: 367.) En kuitenkaan käytä tässä työssä espanjansuomen käsitettä, sillä en tunne aineistoni kirjoittajien taustoja enkä näin ollen tiedä sitä, kuinka paljon he ovat viettäneet tai viettävät aikaa Espanjassa.

Edellä listatut tutkimukset antavat kattavasti tietoa ulkosuomalaisten kielestä. Pyrinkin hyödyntämään näitä aiempia ulkosuomalaisten kielestä tehtyjä tutkimuksia omassa analyysissäni luvuissa 2 ja 3.

1.5. Koodinvaihdosta

Tutkin työssäni suomi–espanja-koodinvaihtoa Facebook-teksteissä, ja tämän takia onkin tarpeen kertoa hieman yleisesti koodinvaihdon tutkimuksesta. Käytän työssäni termiä koodinvaihto kuvaamaan sitä, kun kirjoitetussa tekstissä vaihdetaan kielestä toiseen. Kielitieteellisessä tutkimuksessa koodinvaihtoa on tutkittu jo 1950-luvulta alkaen, ja laajemmin sitä alettiin tutkia 1970-luvulla (Auer 1998a: 1). Koodinvaihdon tutkimus on termistöltään melko hajanainen ala, ja samaa ilmiötä voidaan kuvata useiden eri termien kautta. Koodinvaihdon (code-switching) lisäksi samankaltaista ilmiötä on kuvattu ainakin käsitteillä koodinsekoitus (code-mixing, ks. Muysken 2000), koodien vuorottelu (code-/language alternation ks. esim. Auer 1984) sekä koodin kopiointi (code-copying ks. Johanson

1993) (Kovács 2001: 61–63, suomenkieliset termit Kovács 2009: 24). Moninaisen termistön lisäksi koodinvaihdolle on ominaista sen monifunktionaisuus, joten yksittäisen koodinvaihdon voi tulkita monella eri tavalla (Auer 1992: 29–30).

Koodinvaihtoa on tutkittu paljon kieliopillisesta ja sosiolingvivistisestä näkökulmasta. Sosiolingvistiikan ja kaksikielisyystutkimuksen piirissä tutkimus keskittyy esimerkiksi siihen, miten kielenkäyttäjien ikä, sukupuoli, etninen tausta, tilanteen muodollisuus tai epämuodollisuus vaikuttaa koodinvaihtoon. (Kalliokoski 1995: 3.) Koodinvaihdon kieliopillisessa tutkimuksessa kieleen vaikuttavia sosiaalisia tekijöitä ei välttämättä huomioida ollenkaan, vaan tarkastelun kohteena ovat kieliopilliset rakenteet ja rajoitukset (Myers-Scotton 2002: 10–11).

Koodinvaihtoa voidaan tarkastella myös vuorovaikutuksellisesta ja psykolingvivistisestä näkökulmasta (Kalliokoski 1995: 3; Auer 1998a: 1). Koodinvaihdosta vuorovaikutuksessa on kirjoittanut ainakin Gumperz (1982), ja hänen mukaansa koodinvaihto on yksi puheen kontekstualisoinnin keinoista (ks. myös Kalliokoski 1995). Psykolingvistinen näkökulma taas etsii vastauksia siihen, mitkä kielelliset ominaisuudet mahdollistavat koodinvaihdon (Appel & Muysken 1987: 117).

Myers-Scotton (2002: 10–11) jakaa koodinvaihdon tutkimuksen kahteen osaan: semanttis-pragmaattiseen ja kieliopilliseen. Semanttis-pragmaattinen näkökulma huomioi sen, kuinka yksilöt käyttävät hyväkseen useampaa kieltä (tai murretta) ilmaistakseen itseään ja ylläpitäessään suhteitaan muihin ihmisiin. Koodinvaihdon rakenteiden ja mallien tutkiminen taas tarjoaa mielenkiintoisen näkökulman suhteessa yleisiin kielitieteellisiin malleihin. (Myers-Scotton 2002: 10–11.) Tämän jaottelun innostamana haluan tarkastella sitä, minkälaisia rakenteellisia yksityiskohtia aineistoni suomi–espanja-koodinvaihdossa on. Lisäksi tarkastelen motiiveja tiettyjen sanojen käyttöön koodinvaihdossa semanttisen spesifisyyden teorian avulla. Esittelen tarkemmin näitä näkökulmia luvuissa 2 ja 3.

Koodinvaihdon ja lainaamisen suhdetta on pidetty ongelmallisena (Kalliokoski 1995:4). Varsinkin yksittäisten sanojen kohdalla on erilaisia rajanvetoja sen suhteen, onko sana koodinvaihto vai laina. Siksi kirjoitankin seuraavaksi siitä, minkä takia pidän yksittäisiä sanoja koodinvaihtoina.

Suomen kielen nuoret lainasanat eli vierassanat voidaan jakaa kolmeen ryhmään: yleislainoihin, erityislainoihin sekä sitaattilainoihin. **Yleislainat** eli kotoistuneet sanat ovat jo sulautuneet osaksi sanastoamme, eivätkä ne yleensä aiheuta kirjoitus- tai ääntämispulmia (esim. *kahvi*, *paraati*, *virus*). Varsinaisia vierassanoja ovat **erityislainat**, jotka ovat osittain mukautuneet kotoisten sanojen äännerakenteeseen mutta voivat silti sisältää esimerkiksi konsonantin *b*, *d*, *g* tai *f*. Erityislainoja ovat esimerkiksi *banaani*, *triviaali* ja *energia*. Vieraskieliset sanat eli **sitaattilainat** kirjoitetaan (ja usein myös äännetään) lähtökielen mallin mukaan, kuten esimerkiksi *camping*, *laudatur* tai *Arkansas*. Osassa vieraskielisiä sanoja kirjoitustapa ei kuitenkaan ole alkuperäinen, vaan mukautettu suomeen kielestä, joka ei käytä latinalaisia kirjaimia. Suurin osa suomessa käytetyistä sitaattilainoista on erisnimiä. (Itkonen & Maamies 2011: 41.)

Yleislainat ja erityislainat ovat jo vakiintuneet osaksi sanastoa, mutta sitaattilainojen erottaminen koodinvaihdoista on haasteellista. Kovács (2009: 24–25) käyttää tiettyyn keskustelutilanteeseen lainatuista sanoista käsitettä tilapäislainat, ja niiden erottamisessa koodinvaihdoista on yleensä käytetty frekvenssien laskemista tai tarkastelu sanan fonologista mukautumista (ks. esim. Halmari 1997: 16–19; Myers-Scotton 1993: 191–193). Frekvenssien laskeminen vaatii kuitenkin laajaa aineistopohjaa, eikä fonologinen periaatekaan todennäköisesti sovellu kaikkiin koodinvaihtotapauksiin erottamiskriteeriksi (Kovács 2009: 25). Oma aineistoni on melko pieni, ja kirjoitetusta kielestä fonologian tarkastelu on mahdotonta. Ortografialla on kuitenkin oma merkityksensä kirjoitetun kielen koodinvaihdon tarkastelussa, ja kirjoitankin tästä lisää alaluvussa 2.3.

Koska selkeää rajanvetoa on mahdoton tehdä, en näe tarpeellisena eritellä koodinvaihdon ja lainaamisen eroja laajemmin työssäni. Pidän koodinvaihtoina kaikkia niitä tapauksia, joissa suomenkielinen kirjoittaja käyttää viesteissään sellaisia espanjan kielen sanoja, joille voidaan katsoa olevan suomenkielinen vastine. Aineistossani olevat espanjankieliset sanat eivät mielestäni ole vielä vakiintuneet osaksi suomen kielen sanastoa, toisin kuin esimerkiksi sanat *fiesta*, *siesta* ja *tapas*, jotka löytyvät myös Kielitoimiston sanakirjasta (KS 2017). Aineistossani on mukana myös muutamia erisnimiä, vaikka ne rajataan usein pois koodinvaihdon tarkastelussa (Kovács 2001: 98). Perustelen tarkemmin aineistossani olevien erisnimien valintakriteerejä seuraavassa alaluvussa.

1.6. Erisnimet koodinvaihdossa

Erisnimet rajataan usein pois koodinvaihdon tarkastelussa (Kovács 2001: 98). Toisinaan rajausta on kuitenkin löyhempää, ja esimerkiksi Backus (2001: 134) laskee koodinvaihdoksi myös monikansalliset pikaruokaketjujen nimet *Burger King* ja *Macdonalds*. Koska aineistossani on mukana paikannimiä ja muita erisnimiä, perustelen tässä alaluvussa sitä, miksi pidän niitä koodinvaihtoina.

Proprien eli erisnimien ja appellatiivien eli yleisnimien erottelu ei aina ole yksiselitteistä, mutta yhtenä rajanvetona on pidetty erisnimien yksiviitteisyyttä: niillä on vain yksi ulkomaailman tarkoite eli referentti. Usein erisnimien tunnistaminen on riippuvaista kontekstista. (Ainiala, Saarelma & Sjöblom 2008:13–14.) Sjöblom (2004: 81–83) kritisoi nimistöntutkijoita siitä, että nimistöntutkimuksessa propreilla ei katsota olevan varsinaista merkitystä. Kognitiivisesta näkökulmasta propriit kuitenkin osallistuvat merkitysten rakentamiseen tasavertaisesti muiden sanojen kanssa.

Paikannimet eli toponyymit ovat yksilöiviä ilmauksia, joilla paikat identifioidaan ja erotetaan muista paikoista. Ne muodostetaan yleensä tavanomaisista kielen elementeistä, sanoista ja johtimista. Paikannimillä on kuitenkin oma kielioppinsa, eikä mikä tahansa ilmaus voi olla paikannimi. Kielellämme ei ole vakiintuneina niminä esimerkiksi ilmauksia *Vihreä* tai *Se Postitalon takana oleva aukio*. Paikannimet ovat universaaleja, eli kaikissa tunnetuissa kielissä on paikannimiä. Kulttuurien ja kielten ominaispiirteet vaikuttavat paitsi paikannimien rakenteeseen, myös niiden sisältöön. Suurin osa paikannimistä on syntynyt spontaanisti: yhteisöissä on tarvittu nimi paikalle, josta on syytä puhua. (Ainiala ym. 2008: 86.)

Useimmat Suomen paikannimet ovat yhdyssanan muotoisia kaksiosaisia ilmauksia eli yhdysnimiä, kuten *Valkeajärvi* tai *Koulukatu*. Tällaisessa nimessä on kaksi nimenosaa: perusosa ja määriteosa. Perusosa on yleensä paikan lajia ilmaiseva appellatiivi, määriteosa taas yksilöi paikan ja erottaa sen muista samanlajisista paikoista. (Ainiala ym. 2008: 96–97.) Epävirallisessa kaupunkinimistössä yksi nimeämisperuste on paikan sijainti, ja joskus pelkät lajia ilmaisevat nimet riittävät yksilöimään paikkoja silloin, kun on yksiselitteistä mitä näillä ilmauksilla tarkoitetaan. (Ainiala ym. 2008: 141–142).

Clynen (2003: 165) mukaan useimpia erisnimiä käytetään kaikissa kielenkäyttäjien tuntemissa kielissä, joten sen takia ne usein edistävät koodin vaihtumista. Koodinvaihtoa esiintyykin usein erisnimien yhteydessä: ne ikään kuin laukaisevat (engl. triggering) vaihdon kielestä toiseen (Clyne 2003: 162, 165). Vaikka erisnimet laukaisevat koodinvaihtoa, ei Clyne (2003: 166) kuitenkaan pidä niitä osana koodinvaihtoa. Omassa työssäni ei juuri esiinny kielen vaihtumista paikannimien yhteydessä, joten sen tutkiminen ei ole tämän työn fokus.

Amerikansuomen koodinvaihtoa tarkastellut Halmari (1997: 46) on myöskin rajannut aineistostaan pois kaikki erisnimet, kuten myös espanjansuomea tarkastellut Tervala (2001: 27). Rakenteen tarkastelun näkökulmasta tämä rajausta kuitenkin sulkee ulos mielenkiintoista tietoa, sillä paikannimet esiintyvät usein taipumattomana silloin, kun ne suomenkielisessä lauseessa vaatisivat sijapäänteen, kuten seuraavassa amerikansuomen esimerkissä, jossa paikannimestä jää puuttumaan inessiivin pääte: *sill on yks poika joka on **Utah***. (Halmari 1997: 46.) Omassa työssäni erisnimien ja paikannimien rajausta kokonaan pois olisi ongelmallista myös sen takia, että luvussa 3 tarkastelen koodinvaihtotapauksia semanttisen spesifisyyden näkökulmasta, ja erisnimet ovat maksimaalisen spesifejä (Backus 2001: 126).

Poplack (1980: 598) on rajannut aineistostaan pois ruuannimet, erisnimet ja paikannimet, paitsi sellaisissa tapauksissa, joissa sanoille on vastaavuus matriisikielillä, mutta sitä ei ole käytetty (ks. myös Frick 2008: 83). Noudatan samaa mallia omassa työssäni: jos kirjoittaja on valinnut erisnimen espanjankielisen kirjoitusasun suomenkielisen sijaan, lasken myös erisnimet koodinvaihtoiksi. En siis ole poiminut aineistooni sellaisia kommentteja, joissa esiintyy pelkästään espanjankielinen paikannimi (esim. *Kävin eilen **Malagassa***), sillä paikannimelle Malaga ei ole olemassa suomenkielistä vastinetta. Sen sijaan aineistoni lause *Kyllä ne Suomessa vaihtaa vuoden tuntia ennen **Españaa*** on mukana analyysissä, koska kirjoittaja käyttää espanjankielistä kirjoitusasua *España*. Espanjan *ñ*-äänne vastaa ikään kuin suomen *n*- ja *j*-äänteitä yhdessä, joten sanan ääntöasu on molemmissa kielissä samankaltainen. Palataalinen nasaali *ñ* on kuitenkin yksi äänne, eikä siis vastaa täysin suomen konsonanttiyhtymää *nj* (Hämäläinen 2016: 15). Kirjoittaja on valinnut espanjankielisen kirjoitusasun suomenkielisen sijaan, joten pidän erisnimeä koodinvaihtona. Aineistossani esiintyy myös sellaisia paikannimiä, joissa espanjankielinen

paikannimi on leksikaalistunut sanaliitto. Pidän näitä tapauksia koodinvaihtoina, jos paikannimelle on olemassa myös suomenkielinen vastine (esimerkiksi *Mijas pueblo* 'Mijasin kylä').

Suomenkielisissä lauseissa vieraskielisiä nimiä taivutetaan suomen taivutusjärjestelmän mukaan sijamuodoissa: mallina käytetään tavallisesti suomen kielen samanhahmoisia sanoja (Kotimaisten kielten keskus 2015). Tarkastelen analyysissä myös sitä, onko paikannimiä taivutettu suomen vai espanjan mallin mukaisesti. Seuraavassa luvussa tarkastelenkin tarkemmin sitä, millaista suomi–espanja-koodinvaihto morfologialtaan on.

2. KOODINVAIHDON RAKENTEEN TARKASTELUA

Tässä luvussa tarkastelen suomi–espanja-koodinvaihdon rakenteellisia piirteitä. Esittelen ensin hieman koodinvaihdon kieliopilliseen tarkasteluun liittyvää teoriaa alaluvuissa 2.1.–2.3., jonka jälkeen esittelen lyhyesti espanjan kielen piirteitä alaluvussa 2.4. ja viimeisenä analysoin omaa aineistoani alaluvuissa 2.5.–2.9.

2.1. Kieliopillinen näkökulma koodinvaihtoon

Koodinvaihdon rakenteen tutkimuksessa erotetaan usein keskustelusta niin kutsuttu **matriisikieli** (matrix language), joka on kielenkäyttötilanteen pääkieli ja joka myös tavallisesti määrittää kielenkäyttötilanteen kieliopilliset puitteet (Myers- Scotton 1993: 3; Kovács 2009: 26). Matriisikielen lisäksi koodinvaihtotilanteeseen osallistuu aina vähintään yksi toinenkin kieli, johon voidaan viitata termillä **upotettu kieli** (embedded language) (Myers-Scotton 1993: 3). Muysken (1995: 182) käyttää matriisikielestä nimitystä ”peruskieli” (base-language, suomenkielinen termi Kovács 2009: 26).

Muyskenin (1995: 182) mukaan keskustelun pääkieli on matriisikieli, mutta toisaalta psykolingvistiksestä näkökulmasta matriisikielenä voidaan pitää sitä kieltä, jonka puhuja hallitsee paremmin. Hänen mielestään näihin määritelmiin tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti, sillä ne eivät toimi joka tilanteessa. Koodinvaihdon rakennetta tarkasteltaessa voidaan matriisikieli erottaa tiettyjen kielellisten elementtien perusteella, kuten esimerkiksi lauseen ytimenä olevan predikaatin perusteella. Tämänkin määritelmän yhteydessä Muysken painottaa sitä, että peruskielen erottaminen ei aina ole helppoa tai tarpeellista. (Muysken 1995: 182.) Matriisikielen erottamisen tarpeellisuutta on kritisoitu esimerkiksi sen takia, että jo pelkästään kielen käsitteen määrittely ei aina ole niin yksiselitteistä (Gardner-Chloros 2009: 8). En tunne oman aineistoni viestien kirjoittajien espanjan kielen osaamisen tasoa, joten edellä mainitusta psykolingvistiksestä näkökulmasta matriisikielen määrittäminen on mahdotonta. Suomalaisten Facebook-yhteisössä viestit kirjoitetaan kuitenkin pääasiassa suomeksi, eikä aineistoni viesteissä esiinny esimerkiksi ollenkaan espanjankielisiä verbejä. Tarkastelemieni viestien matriisikielenä on siis suomi ja upotettuna kielenä espanja.

Koodinvaihdon kieliopillisten rakenteiden tarkastelussa lähtökohtana on yleensä myös se, missä kohdassa lausetta koodinvaihtoa esiintyy. Koodinvaihto voidaan ryhmitellä kolmeen eri tyyppiin: **lauseensisäiseen** (intrasentential), **lauseiden väliseen** (intersentential) ja **lauseenulkoiseen** (extrasentential/tag-switching) **koodinvaihtoon**. (Milroy & Muysken 1995: 8; suomenkieliset termit Kovács 2009: 27.) Omassa aineistossani esiintyy pääasiassa lauseensisäistä koodinvaihtoa (a), mutta mukana on myös muutama lauseiden välinen (b) sekä lauseenulkoinen (c) koodinvaihto:

- a) *Voi olla joku ketjukiin tuo tuon niminen. Ja **jardinieriat** sama juttu.*
- b) *On se vesisäiliö. **Deposito de agua en Alhaurin el Grande**. Siis alunperin tarkoitettu ja rakennettu vesisäiliöksi.*
- c) *Tein Suomessa jonkun verran aikanaan huoneistoremontteja ja sielläkin remppaava nainen oli ihmetyksen aihe, saati sitten täällä... **Buena suerte!!***

Lauseensisäinen koodinvaihto tapahtuu lauseen tai virkkeen sisällä. Lauseensisäiset koodinvaihdot ovat yleensä nomineja, erityisesti substantiiveja, ja toiskielinen aines voi vaikuttaa matriisikielen rakenteeseen. (Kovács 2009: 28.) Esimerkissä (a) suomenkielisessä lauseessa esiintyy espanjankielinen substantiivi *jardineria* 'puutarhamyymälä', jossa on suomen monikon tunnus *-t*. Espanjankielistä sanaa taivutetaan siis matriisikielen eli suomen kielioppisääntöjen mukaisesti. Aineistoni koodinvaihtotapaukset ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta lauseenvälisiä.

Lauseiden välisessä koodinvaihdossa kieli vaihtuu lauseiden tai virkkeiden välillä (Myers-Scotton 1993: 3–4). Lauseiden välisessä koodinvaihdossa kielet eivät yleensä vaikuta toistensa kielioppeihin, vaan ne esiintyvät itsenäisesti (Kovács 2009: 27). Esimerkki (b) alkaa suomenkielisellä lauseella *On se vesisäiliö*, jonka jälkeen kirjoittaja jatkaa espanjaksi *Deposito de agua en Alhaurin el Grande* 'vesisäiliö Alhaurin el Grandessa'. Esimerkki (b) ei kuitenkaan ole malliesimerkki lauseiden välisestä koodinvaihdosta, sillä espanjankielisestä virkkeestä puuttuu verbi. Espanjankielinen virke erottuu kuitenkin selvästi suomenkielisessä kommentissa, koska se alkaa suuraakkosella ja päättyy pisteeseen, joten mielestäni sitä voi käyttää esimerkkinä lauseiden välisestä koodinvaihdosta.

Lauseenulkoisiin koodinvaihtoihin kuuluvat sellaiset tapaukset, jotka eivät vaikuta syntaktisesti muuhun lauseeseen (Poplack: 1980: 589), kuten esimerkin (c) espanjankielinen

toivotus *Buena suerte* 'onnea'. Esimerkeistä (a) ja (b) poiketen esimerkki (c) ei ole mukana analyysiluvuissa, sillä olen rajannut aineistostani pois lauseenulkoiset koodinvaihdot, kuten esimerkiksi tervehdykset ja toivotukset.

Yhteenvedona voidaan todeta, että aineistossani matriisikielenä on suomi ja upotettuna kielenä on espanja. Pääasiassa aineistossani esiintyy lauseensisäistä koodinvaihtoa. Koodinvaihdon tarkasteluun kieliopillisesta näkökulmasta liittyy erilaiset rajoitusmallit, joista kirjoitankin lisää seuraavassa alaluvussa.

2.2. Koodinvaihdon rajoitusmalleja

Tässä alaluvussa esittelen muutaman koodinvaihdon kieliopillisiin rakenteisiin liittyvän rajoitusmallin oman aineistoni esimerkkien kautta. Koodinvaihdon kieliopillisten rakenteiden tarkastelussa on esitetty erilaisia malleja ja rajoituksia (constraints) sille, missä kohtaa lauseensisäistä koodinvaihtoa voi eri kielten välillä tapahtua (esim. Gardner-Chloros 2009: 91–114).

Kenties tunnetuimpia kuvauksia rajoituksista ovat espanja–englanti-kieliparin tutkimukseen pohjalta syntyneet **vapaan morfeemin rajoitus** (free morpheme constraint) sekä **ekvivalenssirajoitus** (equivalence constraint) (Poplack 1980; suomenkieliset termit Kovács 2009: 30). Vapaan morfeemin rajoitus tarkoittaa sitä, että vain vapaat morfeemit voivat esiintyä koodinvaihdossa. Vapaa morfeemi tarkoittaa morfeemia, joka voi esiintyä itsenäisenä sanana. Vapaat morfeemit eivät edellytä toisia morfeemeja voidakseen esiintyä. Osa vapaista morfeemeista ei koskaan yhdisty toisiin morfeemeihin, kuten esimerkiksi suomen kielen sanat *ja* ja *mutta*. (TTP s.v. *vapaa morfeemi*.) Ekvivalenssirajoituksen mukaan koodinvaihtoa voi tapahtua lauseen sisällä vain niissä paikoissa, joissa kielten morfosyntaktinen rakenne on samanlainen. (Poplack 1980: 585–586.) Näitä rajoituksia on kuitenkin kyseenalaistettu useasti sen jälkeen, kun erilaisten kieliparien tutkimus on lisääntynyt (Muysken 2000: 14).

Vapaan morfeemin rajoituksen mukaan seuraava esimerkki (A) ei olisi mahdollinen:

(A) --- *Ja sitten suosittelen **viveroksia** ympäri maaseutuja.* ---

Esimerkki (A) osoittaa, että myös sanavartalo voi muuttua koodinvaihdossa: kirjoittaja taivuttaa espanjankielistä monikkomuotoa *viveros* 'puutarhamyymälät' suomen *s:kse* -taivutustyyppin monikkomuodon mukaisesti.

Esimerkissä (B) espanjankieliseen sanaan *basura* 'roskakori' on lisätty suomen illatiivin päätte *-an*.

(B) *Keltaiseen basuraan*

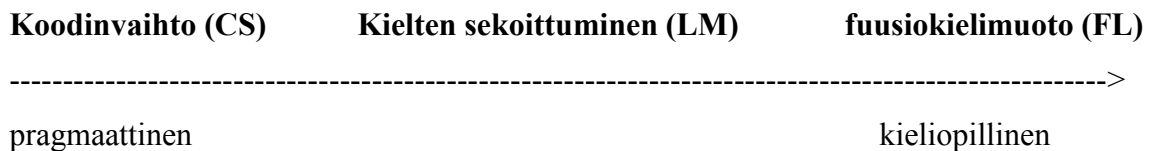
Suomi ja espanja ovat molemmat sanajärjestykseltään SVO-kieliä. Kieliopillisissa rakenteissa on kuitenkin eroja: esimerkiksi espanjan kielessä adjektiivit esiintyvät yleensä pääsananjäljessä, määräisyyttä ja sukua ilmaistaan artikkelilla sekä suuntaa ilmastaan prepositioilla. Esimerkki (B) rikkoo siis ekvivalenssirajoitusta, jonka mukaan koodinvaihtoa voi esiintyä vain niissä paikoissa, joissa kielten morfosyntaktinen rakenne on samanlainen, sillä espanjaksi vastaava ilmaus olisi *a la basura amarilla* 'roskakoriin keltaiseen'.

Esimerkiksi Halmarin (1997: 75–80) mukaan Poplackin (1980) rajoitukset eivät päde typologisesti erilaisiin kieliin, kuten suomeen ja Englantiin. Ekvivalenssirajoitus olisikin syytä nähdä pikemminkin tendenssinä, ei universaalina sääntönä (Kovács 2001: 134). Koska erilaisten rajoitusten toimivuutta on kritisoitu useissa eri koodinvaihdon tutkimuksissa, en tässä tutkielmassa pyri etsimään koodinvaihtoon liittyviä rajoituksia tai malleja, vaan tarkoituksena on ennemminkin esitellä suomi–espanja-koodinvaihtotapausten rakennetta.

2.3. Jatkumoteorioita koodinvaihdosta

Koodinvaihdon tutkimuksen historiassa on esitetty monenlaisia jatkumoteorioita siitä, miten koodinvaihto eri kielen välillä kehittyy. Usein näissä jatkumoteorioissa tarkastellaan myös sitä, onko koodinvaihtoon osallistuva kielenaines morfologisesti integroitunut, eli onko sanoja taivutettu matriisikielen vai upotetun kielen mallin mukaisesti (ks. esim. Frick 2008: 83). Tässä luvussa esittelen kaksi eri jatkumoteoriaa siitä, kuinka kahden eri kielen kohtaaminen vaikuttaa tietyn kielimuodon kehitykseen.

Auerin (1998b) jatkumoteoria kuvaa kielikontaktien seurauksena tapahtuvaa muutosta. Jatkumon toisessa päässä on (keskustelun) koodinvaihto (CS, code-switching) ja toisessa päässä fuusiokielimuoto (FL, fused lects), jossa eri kielten elementtejä ei pysty enää erottamaan toisistaan (suomenkieliset termit Kalliokoski 2009: 15). Näiden väliin jäävät sellaiset tapaukset, joissa kielten sekoittumisella (LM, language mixing) ei ole enää pragmaattista merkitystä, mutta niiden kieliopilliset rakenteet eivät kuitenkaan ole vielä täysin vakiintuneet (Auer 1998b: 6, 22). Tutkimushistorian perusteella koodinvaihtoon verrattuna LM-taso vaatii korkeampaa kielikompetenssia (Auer 1998b: 10). Koodinvaihto on mahdollista ilman sen suurempaa ”toisen kielen” osaamista, mutta toisaalta koodinvaihtoa esiintyy myös molempia kieliä sujuvasti puhuvien kielenkäyttäjien keskuudessa (Auer 1998b: 3). Jatkumon suunta koodinvaihdosta fuusiokieliin on luonnollinen tendenssi, eikä se toimi toisinpäin (Auer 1998b: 22).

KUVIO 1. (tehty Auerin 1998b: 21 kuvioita mukaillen)

Myös Auerin (1998b: 5) mukaan koodinvaihdon alalajeihin kuuluvat lauseensisäiset koodinvaihdot. Hänen mukaansa lauseensisäiset koodinvaihdot (pääasiassa sisältösanat, kuten substantiivit ja verbit) voivat olla morfologisesti integroituneita tai integroimattomia (Auer 1998b: 5). Auerin (1998b: 1–2) mukaan keskustelun koodinvaihto on merkityksellistä ja tarkoituksenmukaista, ja sen tehtäviin kuuluu **kontekstualisointi** (contextualizing). Kontekstualisointi tarkoittaa Gumperzin (1982) mukaan sitä, kun puhuja kielellisin tai ei-kielellisin keinoin sijoittaa lausumansa tiettyyn kontekstiin tai osoittaa muuten sen yhteyden, jossa lausuma tulee tulkita. Gumperzin mukaan yksi koodinvaihdon tehtävistä puheessa on kontekstualisointi, ja keskustelussa koodinvaihdot ohjaavat lausumien tulkintoja. (Gumperz 1982, Kalliokoski 1995: 2.) Koodinvaihdon ja kielten sekoittumisen erottaa niiden frekvenssi: kun koodinvaihdot yleistyvät, ne eivät toimi enää kontekstivihjeinä. (Auer 1998b: 12).

Keskustelussa kontekstivihjeinä voi koodinvaihdon lisäksi toimia esimerkiksi intonaatio, puhenopeuden tai äänenvoimakkuuden muutos, painotus, eleet, nauru ja diskurssipartikkelien käyttö (Gumperz 1982: 130–132; Auer 1992; Lappalainen 2009: 136–137). Kontekstivihjeiden lisäksi puhutaan **liputuksesta** (flagging), jonka tarkoituksena on korostaa koodin vaihtumista. Tällaisia keinoja keskustelutilanteessa voivat olla esimerkiksi tauot ja erilaisten tarkenteiden, kuten sanojen *sellainen* tai *tällainen*, käyttö. Liputuksen ohessa esiintyy usein toistoa ja sanojen kääntämistä toiselle kielelle. (Poplack, Wheeler & Westwood 1989: 134–135, 138; Kovács 2001: 190–192.) Kasvokkaiskeskustelussa tulkintaa ohjataan leksikaalisten keinojen lisäksi äänensävyjen ja ilmeiden avulla, kun taas kirjoitetussa viestinnässä hyödynnetään ortografisia keinoja (Frick 2010: 63). Tarkastelenkin rakenteen analyysissä erilaisia kirjoitetussa kielessä käytettyjä keinoja, joilla kirjoittajat korostavat koodin vaihtumista.

Australiansuomea ja -unkaria tarkastellut Kovács (2001) on pyrkinyt analysoimaan koodinvaihdon ja kielenvaihdon välisiä yhteyksiä tarkastelemalla erityisesti sijapäätteitä. Esittelen tässä tiivistettynä Kovácsin (2002: 245–246) jatkumomallin, joka kuvaa matriisikielestä erkaantumista koodinvaihdossa kielen rakenteen muutosten kautta. Kovácsin (2002: 245) jatkumomalli pyrkii kuvaamaan ja ennustamaan kielen muutoksen eri tasoja. Koska useiden eri kieliparien tutkimuksen perusteella substantiivit osallistuvat koodinvaihtoon eniten (ks. Kovács 2001: 187), ovat ne myös tämän jatkumomallin keskiössä. Malli ei ole universaali, mutta se sopii hyvin sellaisen kieliparin tarkasteluun, joista toinen on morfologialtaan rikas ja tyypologisesti kaukana enemmistökielestä. (Kovács 2001: 187). Vaikka Espanjan suomalaisyhteisö ei edustakaan perinteistä siirtolaisuutta eikä siten ole verrattavissa australiansuomalaisten yhteisöön, täyttää kieliparini kuitenkin edellä mainitut ehdot ja tämä jatkumomalli on sovellettavissa aineistooni.

Kovács (2002: 245) kuvaa siirtolaiskielen (suomi) korvautumista enemmistökielellä (englanti) seuraavien teoreettisten esimerkkien avulla:

- I. Hän meni paikalliseen pupiin.
- II. Hän meni paikalliseen PUBIIN.
- III. Hän meni (siihen) paikalliseen PUB.
- IV. Hän meni siihen LOCAL PUB.
- V. Hän meni LOCAL PUB.
- VI. Hän meni TO THE LOCAL PUB.
- VII. ?(HE WENT TO THE LOCAL PUB.) (Kovács 2002: 245.)

Esimerkissä I on englannista lainattu sana *pupi* (käytössä myös suomen puhekielessä), jota on taivutettu suomen kieliopin mukaisesti. Esimerkki II on jo koodinvaihto: *pub*-sanaa on taivutettu suomen morfologian mukaisesti, mutta sen äänneasu vastaa englannin äänneasua. Esimerkissä III demonstratiivipronomini ja adjektiivi saavat suomen sijapäätteen, mutta sana *pub* ei. Myös esimerkissä IV demonstratiivipronominia on taivutettu, mutta englannin adjektiivia ja pääsanaa *local pub* ei. Esimerkin IV kaltaisia tapauksia Kovács nimittää puolikongruensseiksi. Esimerkin V englantilaista adjektiivia ja pääsanaa (*local pub*) ei edellä taivutettu pronomini, ja nämä sanat eivät taivu. Esimerkki VI kuvaa sitä, kuinka *mennä*-verbiä täydennetään englannin kielen avulla: *to the local pub*. Viimeisenä esimerkkinä VII esitellään vielä kokonaan englanninkielinen lause. (Kovács 2002: 245–246.)

Koska tässä tutkielmassa aineisto koostuu Facebook-viesteistä, en voi huomioida espanjankielisten sanojen ääntöasua. Toisaalta esimerkiksi Verschik (2008: 171) kirjoittaa, että kirjoitettua aineistoa tarkasteltaessa pitäisi huomioida myös ortografia. Joskus sanojen kirjoitusasu taipuu toisen kielen mukaan, kuten esimerkeissä *sniikpiik* 'sneak peek' tai *khuul* 'cool', joissa englanninkielisiä sanoja on taivutettu vironkielisen ääntöasun mukaan (Kask 2016: 86). Näin ollen Kovácsin (2002) jatkumomalli on sovellettavissa myös kirjoitettuun aineistoon. Omassa aineistossani ei ole vastaavia esimerkkejä espanjankielisistä sanoista, jotka olisi mukautettu suomalaiseen kirjoitusasuun. Omien huomioideni perusteella tällaisia muotoja kuitenkin esiintyy Espanjassa asuvien suomalaisten teksteissä.

Onko espanjan kieli vaikuttanut Espanjassa asuvan suomalaisyhteisön kieleen? Pyrin havainnoimaan suomi–espanja-koodinvaihtoon osallistuvien sanojen mukautumisen avulla sitä, millä tasolla kielen muutos tällä hetkellä on. Seuraavissa luvuissa esittelen tarkemmin oman aineistoni lauseensisäisiä koodinvaihtoja. Analyysiä ennen on kuitenkin tarpeen esitellä muutamia espanjan kielen piirteitä.

2.4. Espanjan kielestä

Koodinvaihdon ja kieliopillisten rakenteiden tarkastelussa on kiinnitettävä huomiota siihen, millaisten kielten välillä koodinvaihtoa esiintyy (Kovács 2009: 29). Käsittelen tässä

alaluvussa niitä espanjan kielen piirteitä, jotka ovat tämän työn kannalta keskeisiä. Koska suurin osa työni koodinvaihtotapauksista koskee substantiiveja, on syytä aloittaa niistä. Espanjan kielessä substantiivin suku on joko maskuliini tai feminiini, ja sukuja vastaavat artikkelit on esitelty taulukossa 1:

	Epämääräinen artikkeli		Määräinen artikkeli			
	Maskuliini	Feminiini	Maskuliini	Feminiini		Neutri
Yksikkö	<i>un</i>	<i>una</i>	<i>el</i>	<i>la</i>		<i>lo</i>
Monikko	<i>(unos)</i>	<i>(unas)</i>	<i>los</i>	<i>las</i>		

Taulukko 1. Espanjan artikkelit (Hämäläinen 2016: 37).

Esimerkissä (1) kirjoittaja käyttää määräisiä artikkeleita *la* ja *el* erisnimien ja maantieteellisten nimien yhteydessä. Esimerkissä (1) esiintyy myös espanjan prepositio *de*, jolla ilmaistaan esimerkiksi omistamista tai johonkin kuulumista.

(1) *Linna" tunnetaan myös nimillä. **Castillo de la Mota Alhaurin el Grande . Castillo de Coin. Falso Castillo Coin.***

Substantiivien monikkomuoto muodostetaan lisäämällä yksikkömuotoon päätte *-s* tai *-es*. Kun substantiivi päättyy painottomaan vokaaliin, on monikon päätte *-s*. Substantiivin päättyessä konsonantiin on monikon päätteenä *-es*. (Torre Moral & Sihvonen 2007: 29.) Espanjan kielessä suomen kielen sijamuotoja vastaavat usein prepositiot (Vierikko 1989: 101). Esimerkiksi omistamista ilmaistaan espanjan kielessä prepositiolla *de*. Aineistoni esimerkissä (1) kirjoittaja kertoo erään rakennuksen espanjankielisistä nimistä: *Castillo de la Mota Alhaurin el Grande* 'Motan linna Alhaurin el Grande'; *Castillo de Coin* 'Coinin linna'; *Falso Castillo Coin* 'Valelinna Coin'.

Esimerkin (1) lisäksi aineistossani esiintyy espanjan *de*-prepositiota espanjankielisissä yhdyssanoissa ja sanaliitoissa (ks. esimerkiksi esimerkki (5) alaluvussa 2.6.1.).

Esimerkissä (2) kirjoittaja on merkinnyt sulkeisiin sanaliiton *pastillas para la chimenea*, joka tarkoittaa sytykkeitä. Prepositiolla *para* vastaa esimerkiksi suomen postpositiota *varten* sekä joissain tapauksissa myös suomen allatiivia (Hämäläinen 2016: 424–425). *Chimenea* tarkoittaa takkaa, joten esimerkin (2) sanaliiton sananmukainen käänös voisi olla ’palasia takkaa varten’.

(2) --*Oliivipuu palaa kauan ja on erinomainen lämmön antaja. Tarvitsee syttyäkseen muutaman klapin ja sytykkeitä (pastillas para la chimenea), joita saa kaikista supermarketeista ja huoltsikalta.*

Jätän esimerkit (1) ja (2) kuitenkin rakenteen analyysin ulkopuolelle eli en käsittele niitä alaluvuissa 2.5.–2.9., sillä ne eivät edusta lauseensisäistä koodinvaihtoa. Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen kaikkia niitä aineistoni koodinvaihtotapauksia, joita voidaan pitää lauseensisäisinä koodinvaihtoina.

2.5. Suomi-espanja–koodinvaihdon rakenne

Kuten aiemmin kirjoitin, koodinvaihtoon osallistuvien sanojen mukauttamisella on oma roolinsa kielen kehityksessä. Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen suomi–espanja-koodinvaihtoon osallistuvia substantiiveja. Esittelen kaikki aineistoni lauseensisäiset koodinvaihtotapaukset sekä lopuksi vertaan näitä tapauksia luvussa 2.3. esitettyjen jatkumoteorioiden tasoihin.

Koska tarkastelen Facebook-viestejä, aineistossani on mukana esimerkkejä, jotka muistuttavat rakenteeltaan enemmän puhuttua kieltä kuin yleiskieltä. Puhutussa kielessä lauseet ovat eri asemassa kuin kirjoitetussa tekstissä, sillä vain osa puheen sisältämistä kokonaisuuksista tai jaksoista on finiittiverbillisiä lauseita. Lisäksi puhutussa kielessä on jaksoja, jotka saattavat käsittää ehkä vain yhden sanan tai lausekkeen tai yhden tai kaksi partikkelia. Puheen lausumia ei voi siis tarkastella pelkästään lauseen käsitteen valossa, vaan hyvin monentyypiset ja -rakenteiset ilmaukset ovat esiintymisyhteydessään lausumina hyväksyttäviä ja toimivia. Lausuma on siis virkkeen kaltainen: tekstin osa, ei rakenteellinen yksikkö. Olennaista lausumassa kuitenkin on, että se edustaa kontekstissaan jo-

takin puhetoimintoa. (VISK 2008: § 864.) Omassa aineistossani esiintyy monenlaisia ilmauksia ja rakenteita, jotka kuitenkin ovat Facebook-keskusteluissa toimivia ja informatiivisia. Esimerkeissani esiintyy paljon esimerkiksi lyhyitä kommentteja, jotka yleensä ovat vastauksia muiden käyttäjien kysymyksiin. Nuolijärvi (2000: 33) kirjoittaa, että verkkopuhe ei ole yhdenlaista tekstiä, vaan se on puhetta eri tilanteissa ja vuorovaikutustilanteissa missä kasvokkainkin vuorovaikutus. Vaikka tutkin kirjoitettua kieltä, voi sitä mielestäni kuitenkin verrata puhuttuun kieleen. Tätä ajatusta tukee myös Frickin (2003:15) esimerkki siitä, että tartonsuomalaisten keskusteluissa ja sähköpostiviesteissä esiintyvä koodinvaihto on rakenteeltaan yllättävän samankaltaista. Seuraavissa alaluvuissa käsitellän suomi–espanja-koodinvaihdon rakennetta, ja mukana on myös sellaisia rakenteita, jotka eivät välttämättä ole kovin lausemaisia.

2.6. Mukautuneet muodot

Tarkastelen ensin niitä suomi–espanja-koodinvaihtotapauksia, joissa espanjankieliset sanat taipuvat kuten ne taipuisivat suomenkielisissä lauseissa. Aineistossani olevat mukautuneet muodot vastaavat Kovácsin (2002) jatkumoteorian tasoa II: sanoja taivutetaan suomen morfologian mukaisesti.

2.6.1. Nominatiivimuotoiset sanat

Aineistoni koodinvaihtotapauksissa on paljon nominatiivimuotoisia sanoja, joka tukee esimerkiksi Kovácsin (2001: 132–133) havaintoja aiheesta: koodinvaihtoon osallistuvat sanat esiintyvät yleensä sellaisissa paikoissa, joissa suomen kieliopin mukaan olisi nominatiivimuotoinen nomini.

Tervalan (2000) espanjansuomea käsitelleessä pro gradu -tutkielmassa esiintyi paljon sellaisia sanoja, joissa espanjan kielen sanat sopivat suomen syntaksiin, mutta rikkovat espanjan kielioppia esiintymällä ilman artikkelia. Hän pohtiikin tutkielmassaan sitä, onko artikkelien puute tarkoituksellista vai tahatonta, mutta ilman puhujien arviota aiheesta on mahdotonta saada varmuutta asiasta (Tervala 2000: 43). Myös omassa aineistossani näkyy sama ilmiö: kirjoittajat eivät käytä espanjan kielen sukua ja määräisyyttä ilmaisevia

artikkeleita koodinvaihdoissa esiintyvissä espanjankielisissä sanoissa. Näiden tapausten voidaan siis katsoa olevan suomen kieliopin mukaisia, sillä espanjan kieliopin sääntöjen mukaan nominatiivimuotoisilla sanoilla pitäisi yleensä olla sopiva artikkeli. Pidän näitä tapauksia suomen kieleen morfosyntaktisesti mukautuneina sanoina, koska niistä puuttuu artikkeli.

Esimerkissä (3) espanjankieliset sanat *eucalipto* 'eukalyptus' ja *encina* 'tammi' ovat lauseessa nominatiivimuodossa suomen kieliopin mukaan, sillä ne ovat lauseessa subjektina. Suomen kielessä perussubjekti on yleensä nominatiivissa ja verbi kongruoi persoonan ja (etenkin norminmukaisessa yleiskielessä) luvun suhteen: *tyttö käveli rannalla. Tytöt kävelivät rannalla.* (VISK, määritelmät s.v. *perussubjekti*). Esimerkissä (3) verbi ei kongruoi, mutta en pidä sitä koodinvaihdosta johtuvana seikkana, sillä kyseessä on vapaamuotoinen Facebook-viesti, jossa ei välttämättä noudateta yleiskielen normeja.

(3) *eucalipto* ja *encina* molemmat on hyviä yksin tai oliivin kanssa...

Esimerkissä (3) espanjankielisten sanojen jälkeen esiintyy kvanttoripronomini *molemmat*. Esimerkiksi Halmari (1997: 109) on havainnut erilaisten kvanttorien (esimerkiksi *joku, kaikki*) ja muiden tarkenteiden (esimerkiksi *tä(m)ä, semmo(i)nen, mikä*) esiintymistä koodinvaihdon yhteydessä, minkä voidaan katsoa ennustavan koodin vaihtumista (Poplack ym. 1989: 144). Esimerkissä (3) kvanttoripronomini *molemmat* esiintyy kuitenkin vasta espanjankielisten sanojen jälkeen.

Esimerkissä (4) sana *dorada* (oik. *dorado*, 'kulta-ahven') esiintyy substantiivilausekkeessa edussanana.

(4) *Aika monenkirjavia meriahvenia oon saanut, ja makrilleja myös. Suurin 56 cm pitkä dorada (ei ollut sillon vielä vaakaa).*

Aineistossani nominatiivimuotoiset espanjan sanat ovat myös lauseen predikatiiveina. Esimerkissä (5) kirjoittaja listaa erilaisia ravintoloita: *bar de mudica* (oik. *música*) 'muusiikkibaari', *discoteca* 'diskoteekki' sekä *sala de fiesta* 'juhlatila'.

(5) *Eli siis jos perustat ravintolan, se vielä nykylakien mukaan täytyy olla **bar de mudica, discoteca tai sala de fiesta** jotta voit soittaa minkäänlaista musiikkia.*

Esimerkissä (6) on kolme espanjankielistä sanaa, joista kaksi on merkitty sulkeisiin. Ensimmäisen lauseen predikatiivi *urbanizacion* 'lähiö' on ilman sulkeita, kun taas seuraavissa lauseissa esiintyvät *crisis* 'kriisi' ja *constructor* 'rakentaja, suunnittelija' ovat sulkeissa.

(6) *Piti tulla **urbanizacion** ympärille, mutta tuli (**crisis**) ja ei voitukkaan toteuttaa suunnitelmia. Tässä oli tuon suunnitellun asuinalueen vesisäiliö, johonka arkkitehti (**constructor**) sitten rakennutti tuon (linnan), vesisäiliön päälle.*

Crisis on myös lauseen predikatiivi. Esimerkin (6) viimeinen koodinvaihtotapaus *constructor* on suluissa lauseen subjektin *arkkitehti* jälkeen, mutta se ei kuitenkaan ole suora käännös suomenkieliselle sanalle, vaan toimii pikemminkin rinnakkaisena viitteenä. Esimerkin (6) kirjoittaja on merkinnyt sulkuihin myös suomenkielisen sanan *linna*. Tämä liittyy siihen, että esimerkki on otettu viestiketjusta, jossa pohditaan erään rakennuksen käyttötarkoitusta. Voi olla, että kirjoittaja ei merkitse tietoisesti koodinvaihtoja sulkeisiin, vaan käyttää niitä myös muuten tehokeinona.

Myers-Scottonin (1993: 120–122) **estävän rajoituksen** (Blocking Hypothesis, suomenkielinen termi Kovács 2009: 34) mukaan kielenkäyttäjällä on eräänlainen seula, jonka läpi ei pääse matriisikielen rakenteen vastaisia muotoja. Toisin sanoen kielenkäyttäjä käyttää vain sellaisia upotetun kielen muotoja, jotka sopivat matriisikielen kehykseen (Myers-Scotton 1993: 120–122). Myös Poplackin (1980) ekvivalenssirajoitus tukee tätä teoriaa: lauseensisäistä koodinvaihtoa esiintyy todennäköisesti eniten niissä kohdissa, joissa kielten rakenne on samanlainen. Kovácsin (2001: 133) mukaan suomi–englantikielissä koodinvaihdossa esiintyy paljon nollamorfeemisiä nomineja, jotka ovat lauseessa subjektina tai predikatiivina. Tämä ilmiö näkyy myös omassa aineistossani. Nollamorfeemisten nominien lisäksi omassa aineistossani esiintyy nomineja, joihin on lisätty suomen nominatiivin monikon tunnus *-t* (esimerkit (7)–(9)).

Kysymyslauseessa (7) esiintyy subjektina sana *feriat* 'markkinat':

(7) *Mitenkäs feriat ovat avoinna tänään?*

Sanaa *feria* taivutetaan esimerkissä (7) monikossa: onhan suomenkielinen vastine yhtä kokonaisuutta tarkoittava monikkosana *markkinat* tai *juhlat*. Monikkosanat ovat muodoltaan monikollisia, joten niiden määrite samoin kuin lauseen finiittiverbi ovat monikossa, vaikka niillä viitataan yhteen jakamattomaan kokonaisuuteen (VISK 2008: § 558). Esimerkissä (7) *feria* on suomen nominatiivin monikossa, ja finiittiverbiä käytetään monikossa.

Myös esimerkeissä (8) ja (9) espanjan kielen sanoihin (*jardineria*, *vivero* 'puutarhamyymälä, taimitarha'), on lisätty suomen nominatiivin monikon tunnus *-t*:

(8) *Voi olla joku ketjokin tuo tuon niminen. Ja jardineriat sama juttu. ---*

(9) *Viverot / taimitarhat / kukkapuutarhat, tulvillaan jo joulutähtiä.*

Esimerkissä (8) on verbitön lausuma, jossa esiintyy sana *jardineriat*. Esimerkissä (9) sana *viverot* toimii lauseen subjektina. Tässäkään esimerkissä lause ei edusta normitettua yleis-kieltä, vaan viestiä voidaan pitää jopa hieman runollisena sen epätyypillisen lauserakenteen ja sanavalintojen perusteella. Esimerkissä (9) kirjoittaja erottaa espanjankielisen sanan suomenkielisisistä sanoista kauttaviivalla.

2.6.2. Genetiivi- ja partitiivimuotoiset sanat

Seuraavaksi esittelen sellaisia espanjan kielen sanoja, joita on taivutettu suomen genetiivi- tai partitiivimuodossa. Suomen kielessä genetiivi on kieliopillinen sija. Substantiivin etumääritteenä oleva substantiivi on yleensä genetiivissä, jolloin sija ilmentää semanttisesti monenlaisia kuuluvuussuhteita (*äidin laukku*, *ensimmäisen lapsen syntymä*). Lisäksi genetiiviä käytetään muun muassa postposition täydennyksessä (*äidin luona*) sekä objektissa (*näetkö äidin*). (VISK, määritelmät s.v. *genetiivi*.)

Esimerkeissä (10) ja (11) esiintyvä sana *tráfico* tarkoittaa liikennettä, mutta katson sen viittaavan aineistoni keskusteluissa paikalliseen liikennetoimistoon (*Jefatura de Tráfico*). Molemmissa esimerkeissä sanaan on liitetty suomen genetiivin päätte *-n*.

(10) *Olen tästä ryhmästä etsinyt ja **Tráfico** sivuja kahlannut, mutta ei tärpännyt...*

(11) *Tosin mun kirjanpitäjä vinkkas että juuri ne **traficon** kulmilla olevat lääkärit on kaikista halvimpia.*

Esimerkissä (10) koodinvaihto on osana substantiivilauseketta *Tráfico* sivuja, joka toimii lauseen objektina. Suomen kielessä objektin sijoja ovat partitiivi, genetiivi, nominatiivi ja akkusatiivi (VISK 2008: § 925). Esimerkissä (11) taas substantiivilauseke *traficon kulmilla olevat lääkärit* toimii subjektina ja espanjankielinen sana *tráfico* on lausekkeessa täydennyksenä. Esimerkissä (10) *Tráfico* on kirjoitettu isolla alkukirjaimella ja esimerkissä (11) pienellä.

Esimerkissä (11) koodinvaihtoa edeltää adverbi *juuri* sekä demonstratiivipronomini *ne*. Sekä Kovácsin (2001: 144) että Halmarin (1997: 109) aineistossa on paljon vastaavia esimerkkejä, joissa koodinvaihtoa edeltää jonkinlainen määrite. Näissä tapauksessa puhutaan yleensä liputuksesta (ks. luku 2.3.).

Esimerkissä (12) espanjankielinen sana *rio* 'joki' on myös saanut suomen genetiivin päätteen *-n*. Espanjankielinen sana on osana paikan adverbialina toimivaa lauseketta *rion tämä puoli*, jossa genetiivimuotoinen *rion* määrittää edussanaa *puoli*.

(12) *jos **rion** tämä puoli kiinnostaa (linnasta vähän matkaa eteenpäin) niin tuo ponderosan annos on oikein hyvä*

Esimerkissä (13) suomen partitiivin päätte *-a* on lisätty espanjankieliseen propriin *España*, ja espanjankielinen sana on osa adpositiolauseketta. Adpositiolausekkeessa edussanana on adpositio eli post- tai prepositio (*talon takana, ennen ensi joulua*). Pre- tai postposition lisäksi lausekkeeseen kuuluu sen täydennys ja usein jonkin määritekin. Lauseke toimii lauseessa paikallissijaisten lausekkeiden tavoin adverbialina. (VISK, määritelmät s.v. *adpositiolauseke*.)

(13) *Kyllä ne Suomessa vaihtaa vuoden tuntia ennen **Españaa***

Espanjankielinen sana *viveros* 'taimitarhat' on lauseessa objektina esimerkissä (14). espanjankielistä sanaa taivutetaan suomen *s:kse*-tyyppisten sanojen taivutuksen mukaisesti:

(14) --- *Ja sitten suosittelen **viveroksia** ympäri maaseutuja.* ---

Esimerkin (14) espanjan sana on yksikössä *vivero* 'taimitarha', monikossa *viveros* 'taimitarhat'. Kirjoittaja taivuttaa sanaa *s*-loppuisen suomen kielen sanatyypin mukaisesti. Kyseessä on kaksoismerkintä tai -morfologia (double morphology, double marking Myers-Scotton 1993:132–133, suomenkieliset termit Kovács 2009: 36): sanassa on sekä espanjan monikon tunnus *-s*, joka korvautuu *ks*-aineuksella, että suomen monikon tunnus *i* ja partitiivin tunnus *-a*. Tällaisissa tapauksissa monikon tunnus on saatettu ymmärtää osaksi sanavartaloa, jos upotetun kielen sana on tyypillisesti monikossa (Kovács 2001: 197). Toisaalta taas suomen ja ruotsin välistä koodinvaihtoa tutkinut Kolu (2016: 192) on myös havainnut aineistossaan esimerkkejä kaksoismerkinnästä ja kirjoittaa, että kyseessä voi olla strategia integroida ruotsin kielen monikollisia sanoja suomen morfologiaan. On mahdotonta sanoa, onko esimerkin (14) kirjoittaja käyttänyt kaksoismerkintää tietoisesti vai ei. Aineistossani on kuitenkin myös toinen esimerkissä samasta sanasta, jossa ei esiinny tuplamorfologiaa (esimerkin (9) *viverot*). Omien havaintojeni mukaan ei ole tavatonta, että espanjan kielestä suomeen vakiintuneita lainasanoja taivutetaan kaksoismerkinnän mukaan, sillä olen törmännyt ainakin sanoihin *nachokset* ja *tapakset*. Toisaalta ainakin Kielitoimiston sanakirja (KS 2017 s.v. *tapas*) tuntee ainoastaan monikkomuodon *tapas* (esp. yksikkö *tapa*) sekä noudattaa taivutustyyppiesimerkissään *ks*-mallia.

2.6.3. Sisäpaikallissijat

Aineistossani on kolme koodinvaihtotapausta, joissa on suomen inessiivin pääte *-ssa*. Kaikki tapaukset liittyvät paikannimiin: esimerkissä (15) esiintyy *Pacosin Fruteria* (*Los Pacos* on Espanjan Fuengirolan lähiö, *fruteria* 'hedelmäkauppa/-tiski') sekä esimerkeissä (16) ja (17) esiintyy *Benal(madena) pueblo* (Benalmedenan kylä).

(15) *Tänään oli Pacosin **Fruteriassa**.*

(16) *Sealife puerto marinassa ja perhospuisto **benal pueblossa!***

(17) ***Benalmadena Pueblossa** maksettu aina 12 euron pintaan.*

Esimerkissä (15) *Fruterian* määritteenä on paikannimi *Pacos*, ja yhdessä ne muodostavat substantiivilausekkeen. Esimerkissä (15) on taivutettu myös paikannimeä *Pacosin* lisäämällä siihen sidosvokaali *-i* sekä genetiivin päätte *-n*. Sen sijaan esimerkeissä (16) ja (17) taivutetaan ainoastaan jälkimmäistä osaa *pueblo* (vrt. Benalmadenan kylässä). Esimerkeissä (15)–(17) inessiivimuotoiset espanjankieliset paikannimet toimivat lauseiden adverbiaaleina. Adverbiaali on yleisnimitys sellaisille lauseenjäsenille, jotka eivät ole kieliopillisessa sijassa (VISK, määritelmät s.v. *adverbiaali*). Kieliopillisia sijoja ovat nominatiivi, genetiivi, partitiivi ja akkusatiivi (VISK, määritelmät s.v. *kieliopillinen sija*). Adverbiaaleilla tarkoitetaan käytännössä muita nominaalisia lauseenjäseniä kuin subjektia, objektia tai predikatiivia. Adverbiaalit ilmaisevat esimerkiksi ajankohtaa, kestoja, toistuvuutta, paikkaa, tilaa, tapaa, välinettä, keinoa, syytä tai ehtoa. (VISK, määritelmät s.v. *adverbiaali*.) Olosijaiset paikan, tilan ja suhteen adverbiaalit ovat lauseessa ensisijaisesti puitemääritteitä. Ne ankkuroivat tilanteen paikkaan tai tilaan joko konkreettisesti tai abstraktisti. (VISK 2008 § 982.)

Esimerkit (18) ja (19) ovat vastauksia kysymyksiin, ja niissä espanjankieliset sanat toimivat myös adverbiaaleina. Esimerkin (18) rakenteen esittelin tarkemmin alaluvussa 2.2. (*basura* 'roskakori').

(18) *Keltaiseen **basuraan***

(19) *Rikosilmoitukset tehdään **Policia Nacionaliin**, mutta **Policia Local** säilyttää löydettyjä lompakoita.*

Espanjankielinen yhdyssana *Policia Nacional* täydentää verbiä *tehdä* ja on lauseessa adverbiaalina. *Nacional* päättyy konsonanttiin, toisin kuin useimmat muut aineistoni suomen kieleen mukautuneet espanjankieliset sanat. Kirjoittaja onkin lisännyt sanaan sidevokaalin *i* ennen suomen illatiivin päätettä *-in*. Esimerkissä esiintyvä (19) *Policia Local* on nollamorfeeminen, koska se on subjektina suomen transitiivilauseessa.

Esimerkissä (19) on kaksi espanjan kielen kiinteää käsitettä, jotka on muodostettu substantiivista ja luokitusadjektiivista: *Policia Nacional* ja *Policia Local*. Myös Tervalan (2000) aineistossa esiintyi vastaavanlaisia substantiivi+adjektiivi-ilmauksia. Hän kirjoittaakin, että edellä mainittujen leksikaalisten ilmausten käyttäminen ei vaadi suurta espanjan kielen taitoa, sillä esimerkiksi tietyt nimet esiintyvät aina samassa muodossa, eikä puhujan tarvitse tietää sitä, että espanjan adjektiivit esiintyvät yleensä pääsanansa jäljessä (Tervala 2000: 38). Uskon, että myös esimerkissä (19) esiintyvien sanaliittojen kaltaisten muotojen käyttämiseen ei välttämättä vaadita merkittävää espanjan kielen taitoa, eikä niiden esiintymistä kannata tulkita voimakkaana espanjan kielen vaikutuksena aineistoni kirjoittajien kielessä.

Esimerkissä (20) espanjankielinen sana *Tráfico* on suomen illatiivissa, ja se on adverbiaalina kysymyslauseessa.

(20) *Tietääkö kukaan voiko osoitteen muutoksen tehdä **Tráficoon** niiden nettisivuilta? Kiitos!*

Esimerkissä (20) *Tráfico* voidaan pitää erisnimenä, sillä se on kirjoitettu isolla alkukirjaimella. Huomionarvoista on, että tässä esimerkissä kirjoittaja on myös käyttänyt espanjan kielen äännettä *á*.

2.6.4. Ulkopaikallissijat

Tässä alaluvussa esittelen sellaisia espanjan kielen sanoja, joita on taivutettu suomen ulkopaikallissijoissa. Tässä ryhmässä on kolme koodinvaihtotapausta, jotka liittyvät kaikki paikan ilmaisemiseen. Suomen kielessä ulkopaikallissijoilla ilmaistaan sijaintia jonkin tai jonkun läheisyydessä tai luona, äärellä taikka jossakin alueella vailla selvää kiintopistettä. Ulkopaikallissijoja käytetään esimerkiksi silloin, kun ilmaistaan siirtymistä tietylle alueelle tai siitä pois. (VISK 2008 § 1240.) Espanjan kielessä prepositiolla *en* ilmaistaan sijaintia tai muuta olemista jossain (Hämäläinen 2016: 418).

Omassa aineistossani esimerkeissä (21) ja (22) kirjoittajat ilmaisevat sijaintia lisäämällä espanjankielisiin sanoihin suomen adessiivin päätteen *-lla*. Molemmissa esimerkeissä espanjan kielen sanat ovat lauseen adverbiaaleja.

(21) *Muistaako tai tietääkö kukaan miestä, joka ainakin viime talvena haki huonekaluja ja myi niitä **Ferialla** hyväntekeväisyystarkoituksessa. –*

(22) *Bebalmadenan **polideportivolla** oli ainakin muutama vuosi sitten sulkapallo treenejä ja paljon oli lapsia pelaamassa...*

Esimerkissä (21) kirjoittaja taivuttaa sanaa *Feria* 'markkinat' yksikkömuodossa (vrt. *ferioilla; markkinoilla*). Esimerkistä (7) poiketen *Feria* ei tässä esimerkissä taivu suomenkielisen vastineensa *markkinat* mallin mukaan. Esimerkissä (22) *Feria* näyttäisi toimivan proprina, sillä se on kirjoitettu isolla alkukirjaimella.

Esimerkin (22) kirjoittaja saattaa tarkoittaa urheilukeskusta, jonka virallinen nimi on *Polideportivo Municipal Ramón Rico Benalmádena Pueblo*. Tässä esimerkissä paikannimeen Benalmadena on lisätty suomen genetiivin tunnus *-n*. Esimerkissä (23) sanaan *pueblo* 'kylä' on lisätty allatiivin päätte *-lle*. *Mijas Pueblolle* on lauseessa adverbiaalina.

(23) *Tuonne **Mijas Pueblolle** kun kiipesin/vaelsin Pacosin suunnalta, niin siellä oli reitin varrella ainakin yksi rata. –*

Kuten esimerkeissä (16)–(17), myös esimerkissä (23) paikannimessä taivutetaan suomen kieliopin mukaisesti ainoastaan peruosaa *pueblo*, kun taas *Mijas* on taipumaton (vrt. *Mijasın kylälle*). Myös amerikansuomea tutkinut Lauttamus (1990: 44) kirjoittaa, että hänen aineistossaan englanninkielisessä puheessa esiintyi suomenkielisiä, kahdesta sanasta koostuneita kiteytyneitä ilmaisuja (*Aku Ankka, Hämeen lääni*).

2.7. Osittain mukautuneet ja mukautumattomat muodot

Edellisissä alaluvuissa käsittelen sellaisia suomi–espanja-koodinvaihtotapauksia, joissa espanjan kielen sanoja on taivutettu suomen mallin mukaisesti. Esittelen tässä alaluvussa sellaisia koodinvaihtotapauksia, joiden eivät mielestäni ole täysin mukautuneet suomen

kielioppiin. Kovácsin (2002: 245–24) jatkumoteorian mukaan koodinvaihto etenee alkuvaiheessa puolimorfologiaan. Puolimorfologia tarkoittaa sitä, että koodinvaihtoon osallistuvaa sanaa ei taivuteta matriisikielen mukaisesti, mutta sen edessä olevassa matriisikielissä tarkenteessa on matriisikielen mukainen tunnusmerkki (Kovács 2009: 40).

Esimerkissä (24) kirjoittaja käyttää partitiivimuotoa sanassa *kopioita*, jonka jälkeen esiintyvässä *copiseria*-sanassa (oik. *copistería*, ’kopiokauppa’) ei ole suomen sijapäätettä, kuten esimerkiksi suomen elatiivin päätettä (vrt. *kopiokaupasta*).

(24) *Kopioita copiseria tai sitten puoteja joista voi soittaa ulkimaille. niissä monessa on myös päätteitä ja tulostimia joilla tulostus esim. usb tikulta onnistuu*

Esimerkissä (25) espanjan kielen sanassa *denuncia* ’ilmiannot, rikosilmoitukset’ on espanjan monikon tunnus *-s*. Ennen koodinvaihtoa on suomen partitiivimuotoinen sana *osastoa*.

(25) *Käy kyseisellä kaupungintalolla ja kysy osastoa denuncias*

Kovács (2002: 245) kuvaa jatkumoteorian tasoa III esimerkillä *Hän meni (siihen) paikalliseen PUB*. Mielestäni esimerkit (24) ja (25) vastaavat tätä mallia: esimerkissä (24) tarkenteena toimii *kopioita* ja esimerkissä (25) tarkenteena toimii *osastoa*. Esimerkistä (24) puuttuu selvästi suomen sijapäätte sanasta *copiseria*, kun taas esimerkki (25) ei ole niin yksiselitteinen. Esimerkissä (25) esiintyvä rakenne on mahdollinen eikä riko suomen syntaksia, mutta sitä voidaan pitää melko epätyypillisenä. Voi olla, että kirjoittaja on halunnut välttää espanjaa ja suomea yhdistävän yhdyssanan *denuncias-osasto* tai kiertänyt espanjan monikon taivuttamista suomenkielisessä lauseessa käyttämällä epätyypillistä rakennetta. Toisaalta on mahdotonta sanoa, kuinka yleinen esimerkin (25) mukainen rakenne on puhekielessä. Esimerkit (24) ja (25) ovat vastauksia viestiketjussa esitettyyn kysymykseen, ja tässä kontekstissa molemmat vastaukset epätyypillisine rakenteineen ovat toimivia ja tarpeeksi informatiivisia.

Vaikka esimerkit (26) ja (27) eivät ole malliesimerkkejä Kovácsin (2002: 245) puolimorfologiasta, esiintyy niissä kuitenkin osittain mukautumattomia muotoja:

(26) *Joulupukki tunnetaan nimellä **PAPA NOEL** tai Santa Claus -- Kyllä Espanjalaiset lapset tietävät kuka on **Papa Noel** ja että asuu Pohjoisnavalla / **Polo Norte**. Ei ole ilotulituksia jouluaattona, lapset heittelee kyllä kaduilla **petardoja** = (paukkuja).*

(27) *Kiitos mulle riittää kun menen **Centro Comercial Miramarin** kattoterassille, siellä on kiva (Joulumaa) vien siellä olevalle **Papa Noel** / Joulupukille kirjeeni.*

Esimerkissä (26) kirjoittaja käyttää espanjankielistä erisnimeä Papa Noel kaksi kertaa. Esimerkin (26) lauseissa *Papa Noel* esiintyy sellaisissa paikoissa, joihin se sopii ilman morfeemeja. Esimerkissä (26) esiintyy adverbiaalina suomenkielinen *Pohjoisnavalla*, jonka jälkeen kirjoittaja on merkinnyt kauttaviivan jälkeen espanjankielisen vastineen *Polo Norte*. Kirjoittaja on siis taivuttanut suomenkielistä sanaa adessiivissa, mutta jättänyt espanjankielisen sanaliiton taivuttamatta, eikä käytä sen yhteydessä espanjankielistä prepositiota tai artikkelia. Esimerkissä (26) kirjoittaja taivuttaa myös espanjankielistä sanaa *petardo* 'paukkupommi' suomen monikon partitiivissa.

Esimerkissä (27) esiintyy samankaltainen ilmiö. Partisiippilauseke *siellä olevalle* täydentyy adverbiaalilla *Papa Noel / Joulupukille*. Esimerkkiin (26) verrattuna sanojen järjestys on kuitenkin eri: kirjoittaja käyttää ensin espanjankielistä erisnimeä *Papa Noel*, ja tämän jälkeen suomenkielistä sanaa joulupukille, jota on taivutettu allatiivissa. Huomionarvoista on se, että esimerkin (26) ja (27) kirjoittaja käyttää koodivaihtojen korostamiseen erilaisia keinoja: kapiteeleja, kauttaviivaa, yhtäläisyysmerkkiä ja sulkeita.

Esimerkki (28) taas poikkeaa aineistoni muista koodinvaihtotapauksista, sillä se on selvästi suomen kielioppiin mukautumaton:

(28) *jos koirat häiritsevät asumista ja varsinkin öiseen aikaan soitto **policia local** ---*

Esimerkissä (28) suomen kielen teonnimi *soitto* vaatisi allatiivissa olevan täydennyksen (vrt. *soitto poliisille*). Esimerkki (28) on verrattavissa Kovácsin (2002: 245) jatkumoteorian keskitasoon: *Hän meni LOCAL PUB* (esimerkki V). Esimerkissä (28) kirjoittaja myös käyttää espanjankielistä substantiivi+luokitusadjektiivi-ilmausta *policia local* 'paikallispoliisi'. Kuten aiemmin kirjoitin, ei tällaisten leksikaalistuneiden ilmaisujen käyttämistä voida välttämättä osoituksena kielenmuutoksesta.

Esimerkin (28) kaltaisia muotoja voidaan kutsua paljaiksi muodoiksi (*bare forms*). Paljaissa muodoissa sanoja ei taivuteta kummankaan kielen mukaisesti. Kyseessä voi olla strategia matriisikielen ja upotetun kielen välisten konfliktien välttämiseksi. (Myers-Scotton 1993: 112–116.) Tämä strategia on käytössä myös australiansuomessa ja australi-anunkarissa (Kovács 2001: 194). Oman aineistoni perusteella ei voida vetää luotettavia johtopäätöksiä siitä, kuinka yleinen strategia on Espanjan suomalaisyhteisön keskuudessa. On kuitenkin mielenkiintoista, että tällainen esimerkki löytyy myös näin pienestä aineistosta.

2.8. Suomi–espanja-yhdyssanat

Aineistossani on muutama esimerkki yhdyssanojen koodinvaihdosta, ja tarkastelenkin niitä tässä aluvussa. Yhdyssanat ovat siitä omalaatuisia, että kaksikielisten käytössä niiden eri osat voivat olla erikielisiä (Frick 2009: 8). Tällaisista kaksikielisistä yhdyssanoista on käytetty esimerkiksi käsitettä *mixed compound* (Muysken 2000: 150–151).

Suomen kielessä yleisin yhdyssanatyyppe ovat määritysyhdyssanat. Ne koostuvat kahdesta semanttisesti epäsymmetrisestä yhdysosasta: hallitsevana jäsenenä on jälkiosa eli edusosa, jota modifioi alkuosa eli määriteosa. (VISK 2008: § 408.) Espanjan kielen yleisin vastine suomen yhdyssanoille lienee substantiivista ja luokitusadjektiivista muodostettu kiinteä käsite (Hämäläinen 2016: 494). Espanjassa kiinteitä käsitteitä ei välttämättä ilmaista yhdyssanoilla, vaan niitä muodostetaan eri tavoin. Tärkeimmät mekanismit kiinteiden käsitteiden muodostamiseen ovat

- varsinaiset yhdyssanat: *camposanto* 'hautausmaa', *lavavajillas* 'astianpesukone'
- substantiivi + luokitusadjektiivi: *hospital infantil* 'lastensairaala'
- substantiivi + prepositio + substantiivi: *contrato de trabajo* 'työsopimus'
- substantiivi + substantiivi: *préstamo vivienda* 'asuntolaina' (Hämäläinen 2016:491.)

Aineistossani on kaksi esimerkkiä suomi–espanja-yhdyssanoista, joissa on espanjankielinen määriteosa *feria* 'markkinat'. Kirjoitan tarkemmin *feria*-sanan merkityksestä ja esiintymiskonteksteista aluvussa 3.2.

(29) *Moi! Onk kellään tietoa miten **feria-alueen** huvipuisto/tivoli on auki?*

(30) *Tai joululoma, pääsiäinen, **ferialoma**, syysloma.....*

Esimerkissä (29) esiintyvään yhdyssanaan *feria-alue* kirjoittaja on lisännyt yhdysmerkin vokaaliloppuisen ja vokaalialkuisen sanan väliin suomen kielen oikeinkirjoitussääntöjen mukaisesti. Yhdyssana *feria-alueen* on suomen genetiivissä ja lauseessa subjektina.

Esimerkissä (30) kirjoittaja luettelee erilaisia lomia, ja listassa on mukana *joululomaan* ja *syyslomaan* vertautuva *ferialoma*. Kuten alaluvussa 2.6.1. kirjoitin, aineistossani esiintyy myös *feriat*-sana, jossa espanjankieliseen sanaan on merkitty suomen nominatiivin tunnus *-t* (vrt. suomen *markkinat*). Suomen kieliopin mukaan yhtä kokonaisuutta tarkoittavat monikkomuodot esiintyvät yksikössä vain yhdyssanan alkuosassa (*hää* ja *silmälasit*, mutta *häätjuhla* ja *silmälasiliike*) (VISK 2008: § 558). On kuitenkin mahdotonta sanoa, onko esimerkkejä (29) ja (30) muodostettu tämän mallin mukaisesti, vai vain lisäämällä suomenkielisen edusosan eteen espanjankielisen sanan.

Kaksikielisten yhdyssanojen käyttö ei ole aina selvää kielenkäyttäjille. Suomi–viro-yhdyssanoja tutkinut Frick (2013: 8) kirjoittaa, että hänen aineistossaan esiintyy paljon sekä yksikielisiä että kaksikielisiä erikseen kirjoitettuja yhdyssanoja. Myös aineistostani löytyy kaksi vastaavaa esimerkkiä, jotka tulkitsen yhdyssanoiksi:

(31) --- *jos maksat **basura maksuja** tai auton vuosimaksuja tai muista kaupungin maksuja niin et voi saada alennuksia jos oot pystyssä kaupungille...---*

(32) *Osaaks kukaa kertoo mihi asti **policia local toimisto** on auki ?*

Esimerkissä (31) yhdyssanaksi mieltämäni *basura maksuja* 'jättemaksuja' on lauseessa partitiiviobjektina. *Basura maksuja* on kirjoitettu erikseen, mutta sitä seuraava suomenkielinen yhdyssana *vuosimaksuja* on kirjoitettu yhteen. On vaikea sanoa, johtuuko yhdyssanojen erikseen kirjoittaminen niiden kaksikielisydestä vai yleisestä yhdyssanojen ortografian osaamattomuudesta. Esimerkissä (31) on kuitenkin kirjoitettu suomenkielinen yhdyssana yhteen ja espanjankielinen yhdyssana erikseen.

Esimerkissä (32) on määriteosana leksikaalistunut substantiivi+luokitusadjektiivi-ilmaus *policia local* 'paikallispoliisi' ja edusosana suomenkielinen *toimisto*. Suomen kielessä yhdysviiva kytkee toisiinsa useasanaisen kielenaineksen (VISK 2008: § 401), joten suomen mallin mukainen kirjoitusasu olisi *policia local -toimisto*. Kun määriteosana on sanaliitto, ilmauksen hahmottaminen ja yhdysviivan käyttäminen saattaa olla ongelmallista (Karjalainen 2008: 65), joten tässä esimerkissä ei yhdysviivan poisjäämisellä ole välttämättä mitään tekemistä yhdyssanan kaksikielisyyden kanssa. Tulkitsen, että esimerkissä (32) *policia local toimisto* on osa kysyvää sivulausetta, joka kokonaisuutena toimii objektina lauseessa *Osaaks kukaa kertoo*. Alisteinen sivulause voi toimia lauseenjäsenenä (VISK 2008: § 885).

2.9. Yhteenveto ja pohdintaa koodinvaihdon rakenteesta

Olen luvuissa 2.6.–2.8. tarkastellut aineistossani esiintyvän suomi–espanja-koodinvaihdon rakennetta. Olen jakanut sanat erilaisiin ryhmiin sen perusteella, ovatko ne mukautuneet suomen kielioppiin vai eivät.

Suurinta osaa aineistoni espanjankielisistä sanoista on taivutettu suomen kieliopin mukaisesti. Enemmistö sanoista on nominatiivimuodossa, ja mukana on sellaisia sanoja, jotka ovat nollamorfeemisia. Katson niiden olevan suomen kieliopin mukaisia, sillä sanoissa ei ole espanjan kielen artikkeleita. Amerikansuomesta ja australiansuomesta tehdyn koodinvaihtotutkimuksen perusteella demonstratiivipronomiini *se* korvaa joissain tapauksissa englannin artikkelin *the* (Halmari 1998: 102; Kovács 2001: 152), mutta aineistossani ei esiinny vastaavia esimerkkejä, joissa espanjan kielen artikkeleita korvattaisiin suomen kielen demonstratiivipronomineilla. Lisäksi aineistossani on mukana sellaisia esimerkkejä, joissa espanjankielisiin sanoihin on lisätty suomen nominatiivin monikon tunnus *-t*, kuten *feriat* 'markkinat', *jardineriat* 'puutarhamyymälät' ja *viverot* 'puutarhamyymälä, taimitarha'. Nominatiivimuotoiset sanat esiintyvät lauseiden subjekteina ja predikatiiveina.

Aineistostani löytyy sellaisia espanjankielisiä sanoja, joita on taivutettu suomen genetiivissä. Nämä sanat ovat osana substantiivi- ja adpostitiolausekkeita. Mukana on myös suomen partitiivin mukaan taivutettuja espanjan kielen sanoja, jotka toimivat osana adposi-

tiolauseketta sekä objektina. Sanassa *viveroksia* esiintyy tuplamorfologiaa: espanjan monikkomuotoista sanaa *viveros* 'puutarhakaupat' on taivutettu suomen *s:kse*-tyyppisten sanojen mallin mukaisesti.

Suomen sisäpaikallissijoista mukana on inessiivi ja illatiivi, ja näissä muodoissa taivutetut espanjankieliset sanat toimivat lauseiden adverbiaaleina. Suomen inessiivin mukaan taivutetut sanat liittyvät paikannimiin (*Pacosin Fruteria* 'Pacosin hedelmäkauppa/-tiski' sekä *Benalmadena Pueblo* 'Benalmedenan kylä'). Suomen illatiivin mukaan taivutetut sanat taas ovat mukana sellaisissa kommentteissa, jotka ovat joko vastauksia kysymyksiin tai kysymyksiä.

Suomen ulkopaikallissijoissa taivutettuja espanjankielisiä sanoja on aineistossani mukana muutama, ja suomen adessiivissa ja allatiivissa taivutetut sanat ovat myös lauseiden adverbiaaleina. Kaikki suomen ulkopaikallissijoissa taivutetut espanjankieliset sanat viittaavat erilaisiin paikkoihin (*feria* 'markkinat', *polideportivo* 'urheilukeskus' sekä *Mijas Pueblo* 'Mijas kylä').

Aineistossani on myös muutamia esimerkkejä siitä, miten Espanjan suomalaisyhteisön Facebook-ryhmän viesteissä esiintyy myös suomen kielioppiin mukautumattomia muotoja. Mukana on muutama esimerkki puolimorfologiasta: espanjankielinen sana on jätetty taivuttamatta, mutta sen edessä oleva tarkenne on taivutettu. Aineistossani on myös esimerkkejä siitä, miten espanjankielinen sana on jätetty taivuttamatta, mutta sen rinnalla esiintyy taivutettu, suomenkielinen synonyymi. Lisäksi aineistossani on yksi esimerkki, jossa espanjankielinen sana on jätetty kokonaan taivuttamatta, eikä sen edellä esiinny taivutettua tarkennetta. Tällaisia tapauksia voidaan kutsua paljaksi muodoiksi.

Halmarin (1997: 46, 52) mukaan amerikansuomessa paljaita muotoja esiintyy usein paikannilmaisujen yhteydessä, sillä paikannimiä ei yleensä taivuteta suomen paikallissijojen mukaan. Myös Männikkö (2004: 53) on tehnyt vastaavia havaintoja amerikansuomesta. Omassa aineistossani tällaista ilmiötä ei ole suoranaisesti havaittavissa, vaan espanjankielisiä paikannimiä taivutetaan suomen mallin mukaisesti. (ks. esim. luku 2.6.3.). Sen sijaan paikannimiä *Mijas pueblo* 'Mijas kylä' ja *Benalmadena pueblo* 'Benalmedenan kylä' näytetään taivutettavan enimmäkseen niin, että ainoastaan jälkimmäinen osa taipuu.

Kaikissa aineistoni suomi–espanja-yhdyssanoissa edusosa on suomeksi ja määriteosa espanjaksi. Mukana on muutama erikseen kirjoitettu yhdyssana, joita pidän kuitenkin yhdyssanoina. Kolmessa tapauksessa määriteosana on substantiivi (*feria-alue* 'markkina-alue', *ferialoma* 'markkinaloma', *basura maksu* 'jättemaksu'), yhdessä esimerkissä määriteosana on leksikaalistunut substantiivi+adjektiivi-ilmaus (*policia local toimisto* 'paikallispoliisin toimisto'). Frickin (2009: 20) mukaan tartonsuomalaisten kielessä kaksikielisillä yhdyssanoilla kuvataan usein kulttuurispesifejä käsitteitä, jotka ovat tulleet puhujille tutuiksi Virossa vietetyn ajan jälkeen. Aineistoni kaksikielisistä yhdyssanoista kaksi on selvästi kulttuurispesifejä, sillä espanjankielistä sanaa *feria* on vaikea kääntää suomeksi. Myös *basura maksu* ja *policia local toimisto* liittyvät selvästi Espanjassa vietettyyn aikaan.

Jo tämän pienen aineiston perusteella voidaan päätellä, että espanjansuomalaisten yhteisössä käytetään sujuvasti erilaisia kiteytyneitä espanjankielisiä ilmauksia. Aineistossani on mukana myös leksikaalistuneita substantiivi+luokitusadjektiivi-kiteytyymiä, kuten *Policia Local* 'paikallispoliisi' ja *Policia Nacional* 'kansallispoliisi'. Aineistoni kirjoittajat myös luovat omia paikannimiä (*Pacosin Fruteria*, *Benalmadenan polideportivo*).

Aineistoni kirjoittajat käyttävät erilaisia keinoja koodinvaihtojen merkitsemiseen Facebook-viesteissään. Tällaisia keinoja ovat espanjankielisen sanan kirjoittaminen kapitellein, suomen ja espanjan kielen sanojen erottaminen toisistaan kauttaviiivalla, käännöksen merkitseminen yhtäläisyysmerkillä ja espanjankielisen sana merkitseminen sulkeisiin. Usein näihin eri keinoin merkittyihin koodinvaihtoihin liittyy toisto: sama asia kirjoitetaan sekä suomeksi että espanjaksi. Gumperz (1982: 78) määritteleekin erääksi koodinvaihdon syyksi toiston (reiteration). Toiston tarkoituksena on selventää sanottua asiaa tai sitä käytetään sanotun asian tarkentamiseen tai korostamiseen (Gumperz 1982: 78).

Esittelen alaluvussa 2.3. jatkumoteorioita koodinvaihdosta, ja tämän luvun lopuksi vertailen rakenteen analyysin piirteitä näihin malleihin. Auerin (1998) jatkumomallin toisessa päässä on koodinvaihto ja toisessa päässä fuusiokielimuoto, jossa kieliä ei enää pystytä erottamaan toisistaan. Näiden väliin jää kielten sekoittuminen, jossa kielten sekoittumisella ei ole enää kovin suurta pragmaattista merkitystä, mutta niiden kieliopilliset rakenteet eivät kuitenkaan vielä ole vakiintuneet (Auer 1998: 6,22). Pidän omassa aineis-

tossani esiintyvää kielten vaihtelua koodinvaihtona myös Auerin (1998) määritelmän mukaan, sillä suomi on kuitenkin keskusteluiden hallitseva kieli. Omassa aineistossani koodinvaihtojen yhteydessä esiintyy myös muutamissa tapauksissa erilaisia tarkenteita ja tapoja koodinvaihtojen merkitsemisessä, joten koodinvaihto näyttää olevan myös ainakin osittain tietoista.

Frick (2013: 16–17) on viroosuomalaisten kielestä tekemiensä havaintojen pohjalta esitellyt erilaisia koodinvaihdon tasoja. Ensimmäinen tasolla vasta Vieroon muuttaneet suomalaiset lähinnä kuulevat ja näkevät viroa, eivät puhu. Aluksi heidän käyttämänsä vironkieliset sanat ovat lähinnä tervehdyksiä ja muita kohteliaisuusfraaseja. Tällä tasolla ei yleensä viivytä kovin kauaa, sillä uuden kielen opiskelu ja käyttäminen alkavat nopeasti, mutta toisaalta tälle tasolle voidaan jäädä myös vuosien ajaksi, sillä esimerkiksi Tallinnassa pärjää hyvin myös englannin kielellä. Tasolla kaksi Virossa asuvat suomalaiset käyttävät viroa joskus myös keskenään. Tällä tasolla käytetään jo enemmän sanoja, jotka liittyvät yleensä paikannimiin, ruokaan ja opiskeluun tai työhön. Puhujat käyttävät substantiiveja ja verbejä, joita yleensä taivutetaan suomen kieliopin mukaisesti. (Frick 2013: 16–17.) Myös Frickin (2013: 16–17) havainnot koodinvaihdon tasoista tukevat havaintojani siitä, että aineistossani esiintyvä suomi–espanja-koodinvaihto edustaa varhaisvaiheen koodinvaihtoa.

Kuten olen jo aiemmin useasti todennut, enemmistö aineistoni suomi–espanja-koodinvaihdoista on mukautunut suomen kielioppiin. Kovácsin (2002) jatkumoteorian mallin mukaisesti nämä tapaukset ovat verrattavissa esimerkkiin II (*Hän meni paikalliseen PUBLIIN*): sanojen kirjoitusasu vastaa espanjankielistä kirjoitusasua, mutta ne on mukautettu suomen morfologiaan. Vaikka sanat esiintyisivät nollamorfeemisina myös espanjan kielessä, pidän niitä silti mukautettuina, koska kirjoittajat eivät käytä espanjan kielen artikkeleita.

Suurin osa aineistoni esimerkeistä tukee näkemystä, jonka mukaan Espanjan suomalaisyhteisön kieli on jatkumoteorioiden alkuvaiheessa, mutta mukana on myös muutama esimerkki Kovácsin (2002) jatkumon muista tasoista. Tasolla IV (*Hän meni siihen LOCAL PUB*) ennen koodinvaihtoa taivutettuja tarkenteita on taivutettu, mutta pääsanaa. Myös omassa aineistossani on esimerkkejä tällaisista tapauksista, tosin kaikkia niitä ei voida

pitää tyypillisinä esimerkkeinä puolikongruenssista. Aineistossani on myös yksi esimerkki, joka vastaa V-tasoa (*Hän meni LOCAL PUB*): espanjankielinen sana on jätetty kokonaan taivuttamatta, vaikka suomen morfologian kannalta se vaatisi taivuttamista. Frickin (2013: 17) koodinvaihdon tasolla 3 onkin esimerkkeinä sellaisia tapauksia, joissa Virossa pitempään oleskelleet suomalaiset eivät enää taivuta viron sanoja suomen mukaisesti.

3. KOODINVAIHDON SANOJEN MERKITYKSEN TARKASTELUA

Edellisessä luvussa olen tarkastellut suomi–espanja-koodinvaihdon rakenteellisia piirteitä. Koodinvaihdon tutkimuksessa on perinteisesti painotettu kielten morfosyntaktisten rakenteiden tarkastelua eikä niinkään keskitytty siihen, miksi tiettyjä kielenaineiksia käytetään koodinvaihdossa. Koodinvaihtoon osallistuvan sanaston tarkastelu auttaa saamaan uutta tietoa sanaston uudistumisesta, mikä taas auttaa kehittämään täsmällisempiä koodinvaihdon malleja. (Backus 2001: 125.) Tässä luvussa pyrkinkin tarkastelemaan suomi–espanja-koodinvaihtoon osallistuvien sanojen merkitystä sekä selvittämään sitä, miksi aineistoni kirjoittajat valitsevat espanjankielisiä sanoja ja ilmauksia niiden suomenkielisten vastineiden sijaan.

3.1. Semanttisen spesifisyyden teoria

Backus (2001) tarkastelee syitä lauseensisäiseen koodinvaihtoon semanttisen spesifisyyden käsitteen avulla: miksi tietyt kielenaineikset osallistuvat koodinvaihtoon? Tässä alaluvussa esittelen Backusin (2001) semanttisen spesifisyyden teorian, jota hyödynnän koodinvaihtoon osallistuvien sanojen merkityksen analyysissa.

Erään sanaluokkajaon mukaan kielen sanat voidaan jatkumomaisesti luokitella funktio- ja sisältösanoihin. Funktiosanat ovat tyypillisesti sisältösanoja lyhyempiä, ja niillä on selkeämmin kieliopillinen tai keskustelun kulkuun liittyvä tehtävä; ne ovat partikkeleita, apuverbejä, persoona-, demonstratiivi- tai relatiivipronomineja. Sisältösanat ovat tyypillisesti substantiiveja, adjektiiveja ja verbejä. Niille on ominaista referentiaalinen merkitys eli kyky viitata ulkomaailman asioihin. Sisältösanoilla on myös prototyyppiset merkitykset: substantiivit kategorioivat ulkomaailman olioita ja muodostavat lausekkeita, joilla niihin viitataan, verbit ilmaisevat olioiden tekoja ja suhteita ja adjektiivit luonnehtivat niitä. (VISK 2008 § 438.) Backus (2001: 126) kirjoittaa sisältösanojen olevan erityisen alttiita koodinvaihdolle. Tämä näkyy myös omassa aineistossani: suurin osa koodinvaihtotapauksista on substantiiveja.

Backusin (2001) spesifisyyden teorian perusideana on se, että sanan korkea semanttinen spesifisyys lisää todennäköisyyttä siihen, että sitä käytetään koodinvaihdossa. Jos sanaa

on vaikea korvata millään muulla sanalla ja siitä voidaan kertoa ainoastaan mukaillen, se on semanttisesti spesifi (Backus 2001: 129). Kieltenvälisestä näkökulmasta semanttinen vastaavuus on helpompi löytää yleiskäsitteille, vaikkakin myös niissä konnotaatiot ja assosiaatiot vaihtelevat eri kielten välillä. (Backus 2001: 127). Konnotaatio ja assosiaatio ovat lähekkäisiä käsitteitä, jotka kuvaavat kieleen liittyviä sivumerkityksiä. Assosiaatiosisältö käsittää kielelliseen muotoon liittyvät sivumielteet ja tunnearvot. (Hakulinen & Ojanen 1993: 30, 83.) Konnotaatio viittaa kontekstisidonnaisiin merkityksiin: ne esiintyvät silloin, kun sanaa käytetään tietyssä tilanteessa. Konnotaatiot eivät siis ole pysyviä, vaan eri tilanteissa sana voi saada erilaisia konnotaatiota. (Veivo & Huttunen 1999: 67.) Vaikka koodinvaihdon tutkimushistorian perusteella erittäin yleisiä sanoja lainataan harvemmin, kaksikieliset puhujat voivat nähdä eroavaisuuksia matriisikielen ja upotetun kielen välillä myös yleiskäsitteissä, kuten esimerkiksi *puu* (Backus 2001: 126–127, Myers-Scotton & Jake 1995: 988). Toisaalta taas koodinvaihto on yleisempää sellaisilla upotetun kielen sanoilla, joille ei löydy käänösvastaavuutta matriisikielestä (Backus 2001: 127).

Backus (2001: 128) esittää **spesifisyyden hypoteesin** (Specificity Hypothesis), jonka mukaan koodinvaihdossa upotetun kielen elementit ovat semanttisesti erittäin spesifejä. Hypoteesin perustana on oletus, jonka mukaan kielenkäyttäjät ottavat toisesta kielestä ainoastaan sen, mitä tarvitsevat: esimerkiksi täyttävät sanastossa olevia puutteita. Koodinvaihto ei kuitenkaan vaikuta siihen, mitä kielellisiä resursseja puhujalla jo on, kuten esimerkiksi perussanastoa ja kyky yhdistellä sanoja (eli syntaksin ja morfologian tunteminen). Myös syntaksisia ja morfologisia piirteitä voidaan lainata, mutta tämä tapahtuu yleensä vasta silloin, kun toisen kielen osaamisen taso on jo korkeammalla. Toisaalta esimerkiksi rakenteiden lainaamista voi tapahtua myös sanaston lainaamisen sivuilmiönä. (Backus 2001: 128.) Backus (2001: 128) korostaa, että spesifisyys kuuluu luontaisesti tiettyihin kielen elementteihin. Tämä liittyy kuitenkin spesifisyyden hypoteesiin: muutos esimerkiksi adjektiivissa tai relatiivilausekkeessa tekee substantiivista spesifimmän. (Backus 2001: 128). Esimerkkinä voidaan käyttää sanaa avioliitto: se on erittäin spesifi *Johnin avioliitosta* puhuttaessa ja vähemmän spesifi toteamuksessa *Avioliitto on hyvä asia* (Backusin 2001: 128 mukaan Van Schaaik 1996: 60).

Backusin (2001: 129) mukaan spesifisyys on helpointa hahmottaa jatkumona: sen avulla voidaan vertailla eri sanojen spesifisyyttä.

Spesifi sana	Yleissana
Metsuri	Mies
Susan	Nainen
Burrito	Meksikolainen ruoka

(Kaikki: Backus 2001: 129).

Ajatusta voi jatkaa vielä pidemmälle, sillä *burrito*a spesifimpi sana on esimerkiksi *jauhelihaburrito* tai *metsuria* spesifimpi sana on *hevosmetsuri*. Backusin (2001: 128) mukaan jatkumon toisessa päässä olevat, erityisen spesifit sanat osallistuvat kaikista todennäköisimmin koodinvaihtoon.

Yksittäiset sanat ovat alttiita koodinvaihdolle, jos ne ovat erityisen etnisiä ja vaikeasti käännettävissä toiselle kielelle (Poplack 1980: 589). Backusin (2001: 133) mukaan monet upotetun kielen lisäykset voidaan luokitella kulttuurisiksi lainoiksi: ne ovat semanttisesti spesifejä, koska niille ei löydy vastaavia käsitteitä muilla kielillä. Tällaisia esimerkkejä löytyy myös espanjansuomea tutkineen Tervalan (2000: 38) aineistosta: mukana on koodinvaihtoon osallistuvia sanoja, jotka liittyvät espanjalaiseen kulttuuriin ja joille on vaikea löytää käännösvastinetta. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi esp. *la peineta* 'koristekampa', joka koristaa flamencotanssijattaren hiuksia sekä esp. *mesones* 'majatalot' (Tervala-Pirskanen 2003: 372). Omassa aineistossani on myös mukana tällaisia kulttuurisesti spesifejä sanoja, mutta toisaalta myös paljon sellaisia sanoja, jotka eivät ole kulttuurisesti erityisen spesifejä.

Backus (2001: 134) esittelee myös hypoteesin, jonka olen suomentanut **semanttisen alueen hypoteesiksi** (Semantic Domain Hypothesis). Hypoteesin mukaan jokaista upotetun kielen lisäyksiä käytetään sen takia, että se kuuluu tyypillisesti johonkin upotetun kielen semanttiseen alueeseen. Nämä alueet liittyvät tyypillisesti upotettuun kieleen siten, että kielenkäyttäjällä on kokenut näihin alueisiin kuuluvia asioita upotetun kielen kautta. (Backus 2001: 134.) Omassa työssäni upotettu kieli on espanja, ja seuraavissa alaluvuissa olenkin luokitellut espanjankielisiä sanoja niiden semanttisten alueiden mukaan. Pohdin

analyysissäni sitä, ovatko koodinvaihtoon osallistuvat sanat semanttisesti spesifejä ja voidaan niiden katsoa kuuluvan olennaisesti suomalaisten elämään Espanjassa tai espanjalaiseen kulttuuriin.

3.2. Sosiaalinen elämä

Tässä aluvuussa tarkastelen sellaisia koodinvaihtoon osallistuvia sanoja, joiden katson liittyvän kirjoittajien sosiaaliseen elämään Espanjassa. Esimerkeissä (33)–(36) oleva sana *feria* 'markkinat' esiintyy aineistossani usein.

(33) *Moi! Onk kellään tietoa miten **feria-alueen** huvipuisto/tivoli on auki? onko siis esimerkiksi keskiviikkona päivällä kun onpi pyhä?*

(34) *Mitenkäs **feriat** ovat avoinna tänään?*

(35) *Muistaako tai tietääkö kukaan miestä, joka ainakin viime talvena haki huonekaluja ja myi niitä **Ferialla** hyväntekeväisyystarkoituksessa.—*

(36) *Tai joululoma, pääsiäinen, **ferialoma**, syysloma....*

Syynä *feria*-sanana runsaaseen esiintymiseen voi olla ainakin se, että olen kerännyt aineistoa lokakuussa, jolloin Fuengirolassa vietetään noin viikon mittaista kaupunkijuhlaa Virgen Del Rosarion kunniaksi (Hooli 2015). Lisäksi Fuengirolassa järjestetään viikoittain erilaisia kirpputoreja ja markkinoita, ja suomenkielisen yhteisön käyttöön näyttäisi vakiintuneen käsite *feria-alue*, jolla viitataan aina tiettyyn markkinapaikkaan. Esimerkissä (33) kirjoittaja tiedustelee *feria-alueella* sijaitsevan huvipuiston aukioloaikoja. Aurinkorannikolla on useampi *feria-alue*, mutta viittaus huvipuistoon auttaa muita kirjoittajia paikantamaan juuri tämän alueen sijainnin.

Esimerkit (33)–(35) ovat viestiketjujen aloituksia. Aloituksiin (33) ja (34) on tullut muutama vastaus, esimerkki (34) sen sijaan ei ole saanut yhtään vastausta. Missään näistä viestiketjuista ei kuitenkaan pyydetä tarkennusta sanalle *feria*, eikä myöskään käytetä muita vastineita sanalle. Tämän perusteella voidaan päätellä, että sana on suomalaisyhteisölle tuttu.

Esimerkki (36) on keskustelusta, jossa puhutaan espanjalaisista postipalveluista. Kirjoittaja kuvailee viestissään sellaisia juhlapyhiä, milloin postia ei hänen tietääkseen jaeta. Myöskään tässä, melko pitkässä viestiketjussa ei pyydetä täsmennystä kirjoittajan viestiin tai käytetä muita vastineita sanalle *feria*. Lokakuun *ferialoma* mainitaan myös esimerkiksi Aurinkorannikon suomalaisen koulun tapahtumakalenterissa.

Feria-sana on semanttisesti erittäin spesifi, sillä sille ei löydy täydellistä vastaavuutta suomen kielestä. Suomen sana *markkinat* tuo mieleen erilaisia assosiaatioita, minkä takia kirjoittajat eivät ehkä halua viitata tapahtumiin niiden suomenkielisellä vastineella. Jos sanaa *feria* tarkastellaan jatkumon käsitteen avulla, sitä voidaan pitää erittäin spesifinä: *juhla(t)* tai *tapahtuma* on yleinen sana, *feria* taas on spesifimpi. Sanaan liittyy myös voimakas kulttuurinen lataus: *feria* liittyy vahvasti espanjalaiseen kulttuuriin, joten sille voi olla vaikeaa löytää vastaavuutta suomen kielellä. Könnilän (2014: 114) tutkimuksessa Aurinkorannikon suomalaiset korostivat vapaa-ajan ja juhlimisen olevan olennainen osa espanjalaiselämää. Espanjassa asuvat suomalaiset pitivät espanjalaisten juhlatapoja positiivisina, perheyhteyttä ja psyykkistä hyvinvointia vahvistavina tapoina. Suomalaiset kertoivat erilaisten juhlien hevostalkkueineen ja kansallispukuisine juhlijoineen olevan näkyvä osa espanjalaista kulttuuria. (Könnilä 2014: 114.) Vastaavasti taas Suomessa juhliminen on erilaista jo esimerkiksi ilmastollisista syistä: meillä ei ole tapana esimerkiksi kerääntyä kaduille juhlapyhinä. Tämän takia sanaa *feria* on vaikea kääntää suomeksi.

Esimerkki (37) on pitkästä viestiketjusta, jossa keskustellaan Aurinkorannikon ravintoloiden musiikkitalaisuuksista. Viestiketjussa on jonkin verran erittäin yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi musiikkilupamaksuista ja ravintoloiden äänieristysvaatimuksista. Esimerkin (37) kirjoittaja vaikuttaa tuntevan hyvin erilaiset ravintoloihin liittyvät lupavaatimukset, ja esimerkki (37) onkin vastaus kysymykseen, jossa kysytään ravintolan perustamiseen liittyvistä luvista.

*(37) Eli siis jos perustat ravintolan, se vielä nykylakien mukaan täytyy olla **bar de mudica, discoteca** tai **sala de fiesta** jotta voit soittaa minkäänlaista musiikkia. Ja siitä lisenssistä maksetaan.*

Viestiketjun perusteella voidaan päätellä, että kommentin (37) kirjoittajaa pidetään selvästi asiantuntijana, sillä hänellä näyttäisi olevan paljon spesifiä tietoa erilaisista luvista ja lisensseistä. Esimerkki (37) on viimeinen viesti kommenttiketjussa, jossa esitetään

useita kysymyksiä. Kommentissa (37) kirjoittaja tekee ikään kuin yhteenvedon asiasta, eikä kukaan pyydä enää täsmennyksiä siihen. Konteksti on siis erityisen spesifi: Kommentti (37) liittyy lupakeskusteluun, jossa puhutaan säännöistä ja määräyksistä.

Kuten myös esimerkeissä (33)–(36), kommentissa (37) koodinvaihtoon osallistuvat sanat liittyvät espanjalaiseen juhlakulttuuriin. Viestiketjussa käytetään paljon erilaista ravintolasanastoa suomeksi: keskustelussa mainitaan esimerkiksi sanat *ravintola*, *ruokaravintola*, *baari*, *musabaari*, *kuppila*, *metelipaikka* ja *ruokapaikka*. *Musabaaria* voidaan pitää espanjankielisen *bar de música*n käännöksenä, ja tämä suomenkielinen sana esiintyy viestiketjussa ennen kommenttia (37). kahdelle muulle espanjankieliselle koodinvaihdolle ei keskustelusta löydy suoraan suomenkielisiä vastineita. *Discotecan* suomenkielistä vastinetta *diskoteekki* Kielitoimiston sanakirja (KS 2017) pitää vanhentuneena, eikä sen lyhennelmä *disko* myöskään välttämättä synnytä oikeanlaisia mielikuvia. *Sala de fiesta* voidaan kääntää esimerkiksi *juhlapaikaksi* tai *juhlasaliksi*, mutta näidenkään sanan käännösvastaavuus ei ole täydellinen. Esimerkin (37) espanjankielisiin ravintoloihin liittyvät sanat ovat spesifejä (vrt. *ravintola*).

Könnilän (2014: 85) mukaan Espanjan Aurinkorannikon suomalaiset osallistuvat vapaaajallaan moniin espanjalaisten kuntoilu-, tanssi- ja peliryhmiin. Esimerkki (38) on viestiketjusta, jossa aloittaja tiedustelee urheilupaikkoja.

(38) *Bebalmadenan polideportivolla oli ainakin muutama vuosi sitten sulkapallo treenejä ja paljon oli lapsia pelaamassa...*

Esimerkki (38) on viestiketjun lopusta, eikä kukaan ole pyytänyt täsmennyksiä siihen. Tämän perusteella voidaan päätellä, että espanjankielinen sana on muille keskustelijoille tuttu. Sanalle *polideportivo* on olemassa tarkka vastine suomeksi: *urheiluhalli* tai *-keskus*. Viestiketjussa ei kuitenkaan mainita näitä suomenkielisiä vastineita. Tässä esimerkissä on mukana myös paikannimi *Benalmadena*, joka mahdollisesti motivoi koodinvaihtoon.

Kuten jo luvussa 2.6.4. kirjoitin, saattaa esimerkin (38) kirjoittaja viitata paikkaan, jonka nimi on *Polideportivo Municipal Ramón Rico Benalmádena Pueblo*. Kielenpuhuja ei aina tietoisesti miellä antavansa uutta nimeä, vaan uusia ilmauksia luodaan tarpeen tullen (Sjöblom 2004: 85). *Benalmadenan polideportivo* on spesifi ilmaus: se viittaa tiettyssä

paikassa olevaan urheiluhalliin. Näin spesifistä tiedosta on myös hyötyä viestiketjun aloittajalle.

Esimerkkien (39) ja (40) kirjoittaja osallistuu viestiketjuun, jossa puhutaan joulunvietosta Espanjassa. Viestiketju on melko pitkä, ja siinä puhutaan paljon espanjalaisen joulunvieton erikoispiirteistä. *Joulupukki* mainitaan jo viestiketjun ensimmäisissä vastauksissa, jonka jälkeen siitä keskustellaan paljon. Esimerkit (39) ja (40) ovat viestiketjun viimeisimpiä viestejä.

(39) *Joulupukki tunnetaan nimellä PAPA NOEL tai Santa Claus – Kyllä Espanjalaiset lapset tietävät kuka on Papa Noel ja että asuu Pohjoisnavalla / Polo Norte. Ei ole ilotulituksia jouluaattona, lapset heittelee kyllä kaduilla petardoja = (paukkuja).*

(40) *Kiitos mulle riittää kun menen Centro Comercial Miramarin kattoterassille, siellä on kiva (Joulumaa) vien siellä olevalle Papa Noel / Joulupukille kirjeeni.*

Esimerkissä (39) kirjoittaja viittaa kaksi kertaa joulupukkiin käyttämällä espanjankielistä yhdyssanaa *Papa Noel*. Esimerkin (39) kirjoittaja on ensimmäinen, joka mainitsee espanjankielisen vastineen joulupukille, englanninkielinen *Santa Claus* on esiintynyt viestiketjussa jo aikaisemmin. Mielenkiintoista on se, että esimerkin (39) jälkeen eräs kommentoija perustelee käyttäneensä sanaa *joulupukki* sen takia, että ollaan suomalaisten palsalla, ja hän käyttääkin samassa viestissä vielä myös espanjankielistä vastinetta *Papa Noel*. Ennen esimerkkiä (40) kirjoittaja kutsutaan retkelle andalusialaiseen joulupukin kylään ja esimerkissä (40) kirjoittaja kertoo, että hän tapaa mieluummin joulupukin läheisessä ostoskeskuksessa (ks. luku 3.3.). Myös esimerkissä (40) kirjoittaja käyttää sekä espanjankielistä *Papa Noelia* että suomenkielistä sanaa *Joulupukki*. Kuten alaluvussa 1.6. kirjoitin, erisnimet ovat semanttisesti erittäin spesifejä ja täten *Papa Noel* on myös erittäin spesifi. Semanttiseen spesifisyyteen liittyy myös se, että keskustelijat perustelevat kielivalintojaan kommentoissaan. Tämä tukee ajatusta siitä, että eri kielisiä sanoja käytetään tietoisesti tietyissä yhteyksissä.

Perinteisesti espanjalaiset lapset saavat lahjansa loppiaisena, eikä niitä tuo joulupukki vaan Itämaan kuninkaat (esp. *Los Reyes Magos*). Nykyään joulupukki on kuitenkin tuttu

hahmo Espanjassa, ja lapset saavat loppiaisen lisäksi joululahjoja myös jouluaattona. Esimerkit (39)–(40) liittyvät siis jouluun, ja joulunvietossa on paljon erilaisia kulttuurisia eroavaisuuksia Suomen ja Espanjan välillä. Esimerkiksi *Papa Noel* ja *joulupukki* ovat ensivilkkaisulta vertailukelpoisia, mutta sisältävät kuitenkin erilaisia assosiaatioita ja konnotaatioita. Suomalaisilla on tapana pitää suomalaista joulupukkia ”oikeana joulupukkina”.

Joulunviettoa käsittelevässä viestiketjussa pohditaan myös sitä, onko jouluaattona ilotulituksia. Espanjalaisen joulunviettoperinteen hyvin tunteva kirjoittaja täsmentää vielä viestinsä lopuksi, että jouluaattona ei ole ilotulituksia, mutta *lapset heittelee kyllä kaduilla petardoja = (paukkuja)*. Esimerkissä (39) kirjoittaja käyttää eräänlaisista paukkupommeista ensin espanjankielistä sanaa *petardo*, mutta hän on lisännyt heti sen perään käännöksen suomeksi selventääkseen sanan merkityksen. Tässä viestiketjussa käytetään suomenkielistä sanaa ilotulitus useasti, mutta ainoastaan viestissä (39) kirjoittaja käyttää sanaa *petardo* sekä *paukku*. Vaikka sanalle löytyy suomenkielinen vastine, käyttää kirjoittaja espanjankielistä *petardoa* kertoessaan espanjalaisesta joulusta. *Petardoa* voidaan pitää kulttuurisesti spesifinä sanana, sillä esimerkiksi suomalaisiin juhliin paukkupommit eivät kuulu.

3.3. Arki ja asuminen

Tässä alaluvussa tarkastelen niitä koodinvaihtoon osallistuvia sanoja, jotka semanttisesti voidaan luokitella liittyvän arkeen ja asumiseen Espanjassa. Lähes kaikki tässä alaluvussa esitellyt Facebook-kommentit ovat vastauksia kysymyksiin, mukana on ainoastaan yksi viestiketjun aloitus (esimerkki (47)).

Esimerkissä (41) kirjoittaja käyttää espanjankielistä sanaa *Fruteria*. Espanjassa ruokakauppojen yhteydessä saattaa olla erillinen hedelmäkauppa, jossa asioiminen poikkeaa Suomen ruokakauppojen käytännöstä: asiakas ei kerää hedelmiä tai vihanneksia itse, vaan ne pyydetään hedelmäkaupan työntekijöiltä. *Los Pacos* on Espanjan Aurinkorannikolla sijaitsevan Fuengirolan lähiö.

(41) *Ostin viime viikolla Lidlistä. Tänään oli Pacosin Fruteriassa.*

Esimerkki (41) kuuluu viestiketjuun, jonka aloittaja on liittännyt viestiin kuvan persimoneista. Eräs keskustelijoista tiedustelee sitä, mistä voisi löytää granaattimenoita. Esimerkki (41) on vastaus tähän kysymykseen. Viestiketju on melko lyhyt, joten kukaan ei käytä *Fruteriaa* vastaavia sanoja suomeksi tai espanjaksi. Ainoastaan espanjalainen ruokakauppa-*Meradona* mainitaan. Kaikki viestiketjussa mainitut hedelmät on kirjoitettu suomeksi, eikä niiden yhteydessä esiinny koodinvaihtoa.

Fruteria voi kirjoittajan mielestä olla niin spesifi, että hänen mielistään suomenkielinen vastine ei ole tarpeeksi kuvaava. Esimerkin (41) kirjoittaja vastaa edellisen kirjoittajan kysymykseen, ja *Pacosin Fruteria* näyttää olevan myös muille kuin kirjoittajalle tuttu paikannimi viestiketjun muiden viestien perusteella: kukaan ei pyydä täsmennystä vastaukseen. *Pacosin Fruteria* ei ole virallinen paikannimi, mutta se näyttäisi olevan tarpeeksi täsmällinen ilmaisu muille keskusteluun osallistujille. Myös tässä kirjoittaja on ehkä tietämättään ollut mukana luomassa paikannimeä, kuten *Benalmedenan polideportivo* esimerkissä (38).

Sana *basura* 'roskat, jätteet, jäte' esiintyy aineistossani kaksi kertaa:

(42) *Keltaiseen basuraan*

(43) --- jos maksat **basura maksuja** tai auton vuosimaksuja tai muista kaupungin maksuja niin et voi saada alennuksia jos oot pystyssä kaupungille...---

Esimerkki (42) on vastaus viestiketjun aloitusviestiin, jossa tiedustellaan sitä, minne tyhjä jätetölkki laitetaan. Keskustelussa puhutaan myös [jäte]pöntöistä sekä pelkästään *keltaisesta* [roska-astiasta]. Esimerkki (43) on viestiketjusta, jossa puhutaan sakkomaksuista. Esimerkki (43) on vastaus kommenttiin, jossa kerrotaan, millaisia vaikutuksia sakon maksamatta jättämisellä on. Tämän kommenttiketjun aloittaja mainitsee *roskamaksut*, ja esimerkki (43) täsmentää vielä kommenttiketjun aloittajan viestiä. Kukaan viestiketjuun osallistuneista kirjoittajista ei pyydä täsmennystä sanalle *basura*.

Sana *basura* ei ole erityisen spesifi. Esimerkeissä (42) ja (43) on kuitenkin määritteitä, jotka tekevät niistä spesifejä. Adjektiivimääritteensä takia *keltainen roska-astia* on tar-

kempi kuin pelkkä *roska-astia*, kuten myös suomenkielinen määriteosa erikseen kirjoitettussa yhdyssanassa *basura maksu* tekee siitä tarkemman ilmauksen kuin pelkästä *maksusta*. *Basura maksut* on täsmällinen viittaus niihin jätemaksuihin, joita Espanjassa asuvat suomalaiset maksavat. Frick (2009: 9) kirjoittaa tartonsuomalaisten kielessä esiintyneestä sanasta *kommunaalimaks* ’~yhtiövastike/huoltovastike’, maksutyypistä, jota ei Suomessa tunneta ollenkaan. Jättemaksu ei ole vieras käsite Suomessa, mutta tässä yhteydessä *basura maksu* viittaa selvästi siihen, että kirjoittaja tarkoittaa Espanjassa tapahtuvaa toimintaa. Kirjoitan lisää yhteiskuntaan liittyvistä spesifeistä käsitteistä alaluvussa 3.4.

Kommentti (44) on viestiketjusta, jossa keskustellaan takkapuista. Koska aineistoni viestit koskevat suomalaisten elämää Espanjassa, on niissä jonkin verran esimerkin (44) kaltaisia suomenkielisiä lauseita, joissa on espanjankielisiä täsmennyksiä.

(44) ---*Oliivipuu palaa kauan ja on erinomainen lämmön antaja. Tarvitsee syttyäkseen muutaman klapin ja sytykkeitä (pastillas para la chimenea), joita saa kaikista supermarketeista ja huoltosikalta.*

Esimerkissä (44) kirjoittaja on merkinnyt sulkeisiin espanjankielisen sanaliiton *pastillas para la chimenea* ’sytykkeitä takkaa varten’. Tässä esimerkissä koodinvaihto ikään kuin täsmentää sanottua: espanjankielinen vastine auttaa suomalaisyhteisön jäseniä löytämään tietynlaisia sytykkeitä vaikkapa kaupasta. Viestiketjussa, johon esimerkki (44) kuuluu, käytetään myös suomenkielisiä sanoja *sytyke* sekä *sytytyspalat*. *Pastillas para la chimenea* on tässä yhteydessä melko tarkka ilmaisu, ja siten spesifimpi kuin esimerkiksi espanjankielinen *astillas* ’sytykkeet’, jotka tarkoittavat puunpalasia. Katson ilmaisun *pastillas para la chimenea* viittaavan pieniin, valkoisiin tai harmaisiin ”palasiin”, jotka auttavat tulen sytyttämisessä. Analysoin tähän keskusteluun liittyvää puusanastoa lisää alaluvussa 3.5.

Esimerkit (45) ja (46) ovat saman keskustelijan kommentteja viestiketjusta, jonka aloittaja tiedustelee sellaisia paikkoja, joista hän voisi ostaa vanhaan taloon sopivia käyttövaroita. Aloitusviestissä pyydetään neuvoa tietynlaisten tavaroiden löytämiseen, ja kirjoittaja ilmaisee tietämättömyyttään luettelemalla useita erilaisia kauppoja ja käyttämällä kysymysmerkkejä. Esimerkissä (45) kirjoittaja kertoo, mistä hänen mielestään sopivia tavaroita voisi löytää.

(45) --- *Ja sitten suosittelen **viveroksia** ympäri maaseutuja. Niissä on niin hienoja juttuja, ovia heloja jne. Täydellisiä vanhaan taloon!*

Kommentin (45) perusteella on vaikea päätellä, että kirjoittaja tarkoittaa puutarhamyymälää: hän ei puhu tyypillisesti (suomalaisissa) puutarhamyymälöissä myytävistä tuotteista, vaan viittaa oviin ja heloihin. Kommentin (45) jälkeen viestiketjun aloittaja pyytää täsmennystä siihen, mitä *viveros* 'taimitarha, puutarhakauppa' tarkoittaa, ja arvelee sen olevan *autiotalo* tai *maatalo*. Esimerkki (46) on vastaus tähän kommenttiin:

(46) *Ne semmoiset puutarhamyymälät kaupunkialueiden ulkopuolella. Voi olla joku ketjokin tuo tuon niminen. Ja **jardineriat** sama juttu.---*

Kuten alaluvussa 3.1. kirjoitin, semanttisesti spesifiä sanaa on vaikea korvata millään muulla sanalla, ja siitä voidaan kertoa ainoastaan mukailien (Backus 2001: 127). Esimerkissä (46) kirjoittaja kuvailee sanan *vivero* merkitystä seuraavasti: *Ne semmoiset puutarhamyymälät kaupunkialueiden ulkopuolella. Voi olla joku ketjokin tuo tuon niminen.* Tämä selityksen kautta voidaan päätellä, että kirjoittajan mielestä pelkkä käänös 'puutarhamyymälä' ei ole tarpeeksi kattava. Aurinkoisessa Etelä-Espanjassa puutarhakaupat ovat tarjonnaltaan erilaisia kuin Suomessa, joten *vivero* ja *jardinería* ovat kulttuurispesifejä sanoja.

Esimerkki (47) on viestiketjun aloitus, johon on liitetty mukaan kolme erilaista kuvaa taimitarhoissa olevista joulutähdistä. Kirjoittaja antaa espanjankieliselle sanalle myös kaksi suomenkielistä vastinetta.

(47) ***Viverot** / taimitarhat / kukkapuutarhat, tulvillaan jo joulutähtiä.*

Esimerkin (47) saamista vastauksista voi päätellä, että espanjalaiset taimitarhat eivät ole keskusteluun osallistuville kirjoittajille tuttuja. Ainoastaan esimerkin (47) kirjoittaja käyttää espanjankielistä sanaa *vivero*, muut keskusteluun osallistujat käyttävät suomenkielisiä sanoja *tarha*, *puutarhamyymälä* ja *puutarha*. Esimerkin (47) kirjoittaja kertoo myöhemmissä kommentteissaan tarkemmin espanjalaisista taimitarhoista sekä antaa neuvoja siihen, kuinka taimitarhoille pääsee. Esimerkin (47) kirjoittaja haluaa selvästikin opastaa muita suomalaisia tutustumaan espanjalaisiin puutarhamyymälöihin, ja käyttää espanjankielistä sanaa *vivero*. Viestiin lisätty kuva sekä espanjankielisen sanan käänösvastineet

ovat ikään kuin tukena koodinvaihdon viestin saamisessa perille, mikä vahvistaa mielikuvaa, että kieltä on vaihdettu tietoisesti.

Esimerkissä (48) kirjoittaja vastaa viestiketjun aloittajan kysymykseen, jossa tiedustellaan paikkaa asiakirjojen tulostamista varten.

(48) *Kopioita **copiseria** [copisteria] tai sitten puoteja joista voi soittaa ulkimaille. niissä monessa on myös päätteitä ja tulostimia joilla tulostus esim. usb tikulta onnistuu*

Kommentin (48) jälkeen aloitusviestin kirjoittaja kiittää avusta ja kertoo löytäneensä paikan kopioiden ottamista varten. Hän käyttää viestissään suomenkielistä vastinetta *kopiointiliike*. Tässä esimerkissä *copiserian* merkitys on helposti pääteltävissä suomalaiselle lukijalle paitsi kontekstin, myös kirjoitusasunsa perusteella. Kuten esimerkissä (41) esiintyvä *Fruteria*, on myös *copisteria* muodostettu saman mallin mukaisesti. Pidän myös tätä sanaa semanttisesti spesifinä ja espanjalaiseen kulttuuriin liittyvänä, sillä Espanjassa erilaiset kopiointiliikkeet ovat näkyvä osa katukuvaa, ja niiden palveluita käytetään säännöllisesti, toisin kuin Suomessa. Vaikka sanoihin *Copiseria* (oik. *copisteria*) ja *Fruteria* liittyy kulttuurinen lataus ja niitä voidaan pitää semanttisesti spesifeinä, ovat ne kuitenkin käännettävissä suomeksi yhdellä sanalla. Tämä horjuttaa Backusin (2001: 129) määritelmää siitä, että semanttisesti spesifejä sanoja on vaikea korvata millään muulla sanalla.

Esimerkissä (49) kirjoittaja käyttää kiteytynyttä sanaliittoa *Centro Comercial Miramar* 'Miramar-ostoskeskus', joka on erisnimi ja näin ollen myös erityisen spesifi. Sanan käyttö saattaa yksinkertaisesti motivoitua sen takia, että kirjoittaja on tottunut käyttämään sen espanjankielistä vastinetta.

(49) *Kiitos mulle riittää kun menen **Centro Comercial Miramarin** kattoterassille, siellä on kiva (Joulumaa) vien siellä olevalle **Papa Noel** / Joulupukille kirjeeni.*

Esimerkki (50) on viestiketjusta, jonka aloittaja on liittänyt viestiinsä tapahtumakutsun vaellukselle "kummituslinna". Viestiketjussa pohditaan sitä, mihin tarkoitukseen linnamainen rakennus on tehty. Esimerkki (50) on vastaus näihin viesteihin.

(50) *Piti tulla **urbanizacion** ympärille, mutta tuli (**crisis**) ja ei voitukaan toteuttaa suunnitelmia. Tässä oli tuon suunnitellun asuinalueen vesisäiliö, johonka arkkitehti (**constructor**) sitten rakennutti tuon (linnan), vesisäiliön päälle.*

Urbanizacion 'asutuskeskus, lähiö' ei ole kovin spesifi sana, kuten ei myöskään *crisis* 'kriisi'. Backusin (2001: 134) mukaan tietyt sosiaalisen elämän alueet ja siihen kuuluva sanasto voivat olla syynä siihen, miksi tietyt sanat osallistuvat koodinvaihtoon: puhujat ovat kokeneet näitä asioita toisen kielen kautta. Esimerkissä (50) kirjoittaja mahdollisesti viittaa 2000-luvun talouskriisiin Espanjassa. Vaikka *crisis* ei välttämättä vaikuta eroavan suomen *kriisistä* kovinkaan paljoa, voi monikielinen puhuja löytää niistä kuitenkin ratkaisevia eroja, kuten myös sanasta *lähiö*. Esimerkin (50) kirjoittaja viittaa melko suureen kriisiin, koska sen takia kokonainen lähiö on jäänyt rakentamatta. Voi siis olla, että hänen mielestään suomenkielinen sana *kriisi* ei ole tarpeeksi vaikuttava kuvaamaan ilmiön suuruutta.

Viimeisenä koodinvaihtona esimerkissä (50) on mainittu *arkkitehti*, joka voidaan kääntää espanjaksi myös *arquitecto*. Kirjoittaja on kuitenkin merkinnyt sulkuihin espanjankielisen sanan *constructor* 'rakentaja, suunnittelija'. Amerikansuomea tutkineen Männikön (2004: 28) mukaan jälkipolven amerikansuomalaisilla koodinvaihto ammattinimikkeiden yhteydessä on yleistä: suomenkielisessä puheessa ammattinimikkeitä täsmennettiin usein vielä englanniksi. Kirjoitan enemmän tästä viestiketjusta, johon esimerkki (50) kuuluu, alaluvussa 3.5.

3.4. Byrokratia

Tässä alaluvussa tarkastelen niitä sanoja, jotka liittyvät espanjalaiseen byrokraatiaan. Myös tämän alaluvun kommentit ovat vastauksia viestiketjuissa esitettyihin kysymyksiin tai viestiketjujen aloituksissa esitettyjä kysymyksiä.

Könnilän (2014: 236) mukaan syyskaudella 2013 rikollisuus oli lisääntynyt Aurinkorannikolla, ja myös suomalaiset olivat joutuneet usein erilaisten ryöstöjen kohteeksi. Esimerkki (51) liittyykin viestiketjuun, jossa puhutaan lompakkovarkauksista.

(51) *Rikosilmoitukset tehdään **Policia Nacionaliin**, mutta **Policia Local** säilyttää löydettyjä lompakoita. Sieltä kannattaa käydä kysymässä.*

Esimerkin (51) viestiketjussa puhutaan aluksi yleisemmin *poliisista*. Viestiketjun loppuosassa käytetään kuitenkin tarkempia termejä *Policia local* 'paikallispoliisi' ja *Policia Nacional* 'kansallispoliisi', kun eräs keskustelija kertoo tarkemmin toimenpiteistä ryöstön jälkeen. Esimerkki (51) on viestiketjun viimeinen viesti, joka täsmentää vielä sitä, miten ryöstön uhriksi joutuneen henkilön kannattaa toimia. Kukaan ei esitä kysymyksiä tämän viestin jälkeen.

Esimerkin (52) kommentti on vastaus viestiketjussa, jossa keskustellaan naapurin haukkuvista koirista.

(52) *jos koirat häiritsevät asumista ja varsinkin öiseen aikaan soitto **policia local** ---*

Myöskään tämän viestiketjun muut keskustelijat eivät käytä muita vastineita sanalle *policia local*, eikä kukaan myöskään pyydä täsmennystä siihen.

Esimerkki (53) on viestiketjun aloitus:

(53) *Osaaks kukaa kertoo mihi asti **policia local toimisto** on auki ?*

Esimerkki (53) on saanut melko monta vastausta. Heti ensimmäisenä vastauksena on linkkinä espanjankielinen sivusto, jossa on paikallisen poliisin aukioloajat. Tämän jälkeen viestiketjun aloittaja kysyy viestissään, ymmärsikö hän aukioloajat oikein. Muuten keskustelussa puhutaan *poliisista*, *poliisilaitoksesta* ja *poliisiasemasta*.

Espanjan poliisi on organisaationa erilainen Suomen poliisivoimiin verrattuna. Espanjalaisiin poliisivoimiin kuuluu kansalliskaarti (*Guardia Civil*), joka on sotilaallinen organisaatio. Kansallispoliisi (*Policía Nacional*) huolehtii esimerkiksi kansalaisuushakemuksista sekä hoitaa rikoksiin liittyvät tutkinnat. Paikallispoliisi (*Policía Local*) taas huolehtii esimerkiksi liikenteen sujumisesta sekä pienemmistä rikkeistä, kuten pysäköintivirheistä. *Policía Nacional* ja *Policía Local* ovat semanttisesti spesifejä verrattuna pelkkään poliisi-

siin, ja lisäksi niihin liittyviin mielikuviin sisältyy erilaisia kulttuurisia eroja. Esimerkeissä (51–(53) oikean käsitteen käyttäminen on tärkeää, sillä *Policía Nacional* ja *Policía Local* viittaavat selkeästi eri tarkoitteisiin.

Sana *tráfico* tarkoittaa liikennettä, mutta katson sen viittaavan aineistoni keskusteluissa paikalliseen liikennevirastoon (*Jefatura de Tráfico*). Esimerkki (53) on viestiketjusta, jonka aloittaja tiedustelee sitä, mistä voisi hankkia lääkärintodistuksen espanjalaista ajokorttia varten. Kirjoittaja viittaa sanalla *trafico* konkreettiseen rakennukseen.

(53) *Tosin mun kirjanpitäjä vinkkas että juuri ne **traficon** kulmilla olevat lääkärit on kaikista halvimpia.*

Esimerkki (54) on viestiketjun aloitusviesti, johon on tullut paljon vastauksia. Esimerkin (54) kirjoittaja pyytää neuvoja siihen, kuinka osoitteenmuutoksen voi tehdä Espanjan liikenneviraston internetsivuilla. Esimerkistä (53) poiketen tässä esimerkissä *Tráfico* viittaa liikennevirastoon viranomaisena, ei niinkään tiettyä rakennuksena.

(54) *Olen tästä ryhmästä etsinyt ja **Tráfico** sivuja kahlannut, mutta ei tärpännyt... Tietääkö kukaan voiko osoitteen muutoksen tehdä **Tráficoon** niiden nettisivuilta? Kiitos!*

Esimerkki (21) on viestiketjun aloitus, johon on tullut paljon vastauksia, joissa on suoria linkkejä erilaisiin internetsivustoihin, joista osa on espanjankielisiä. Viestiketjussa puhutaan myös *Espanjan Tráfico* ja *Trafico centro*. Myös sana *trafico* on semanttisesti spesifi, eikä sitä voi korvata muilla sanoilla esimerkeissä (53) ja (54).

Esimerkki (55) on alaluvussa 3.3. käsitellystä viestiketjusta, jossa puhutaan sakkomaksuista. Viestin (55) kirjoittaja vastaa kommenttiin, jossa sakon saanut henkilö pohdiskelee maksamiskäytäntöjä.

(55) *Käy kyseisellä kaupungintalolla ja kysy osastoa **denuncias**.*

Esimerkin (55) kirjoittaja käyttää espanjankielistä sanaa *denuncias* 'ilmiannot, rikosilmoitukset, valitukset' ohjeistaakseen kysymyksen esittäjää oikealle osastolle. Tässäkin

esimerkissä kirjoittaja antaa konkreettisen toimintaohjeen kysymyksen esittäjälle. Esimerkin (55) kirjoittaja käyttää sanaa *denuncias* täsmennyksenä sanalle *osasto*, mikä tekee siitä spesifin.

Yhteiskuntaan ja byrokraatiaan liittyviä spesifejä käsitteitä koodinvaihdossa ovat havainneet ainakin Frick (2009) ja Praakli (2004). Tartonsuomalaisten kielessä on esiintynyt ainakin alaluvussa 3.3. mainitsemani *kommunaalimaks* ’~yhtiövastike/huoltovastike’, maksutyypin, joka on vieras Suomessa. Sen sijaan tartonsuomalaisten käyttämälle sanalle *elämislupa* (vir. *elamisluba* ’oleskelulupa’) löytyy kyllä vastine suomeksi, mutta sana ei ole olennaisesti liittynyt tartonsuomalaisten arkeen ennen Viroon muuttoa. (Frick 2009: 9.) Praaklin (2009: 141) esimerkeissä suomenvirolaiset käyttävät sanoja *verokaart* ’verokortti’ ja *veroamet* ’verotoimisto’, joille on vaikea löytää vastaavuutta viroksi. Myös tähän alalukuun liittyy sellaista sanastoa, joka liittyy yhteiskuntaan, tarkemmin sanottuna espanjalaiseen yhteiskuntaan. Tämän alaluvun sanasto on kyllä käännettävissä suomeksi, mutta toisaalta kielenkäyttäjät voi nähdä epäkäytännöllisenä suomenkielisten termien käyttämisen silloin, kun tarkoituksena on antaa neuvoja espanjalaisten viranomaisten kanssa asioimiseen.

3.5. Maantiede ja luonto

Tähän alalukuun kuuluvat ne koodinvaihtotapaukset, jotka liittyvät maantieteeseen ja luontoon. Tämän luvun esimerkeissä on mukana erisnimiä ja paikannimiä. Kuten alaluvussa 1.6. kirjoitin, pidän niitä koodinvaihtotapauksina, jos niille on olemassa myös suomenkieliset vastineet, joita kirjoittaja ei kuitenkaan ole valinnut.

Esimerkki (56) kuuluu kommenttiketjuun, jossa keskustellaan uudenvuoden viettämisestä Espanjassa.

(56) *Kyllä ne Suomessa vaihtaa vuoden tuntia ennen **Españaa***

Esimerkin (56) kirjoittaja käyttää espanjankielistä kirjoitusasua *España*, ja espanjan ñ-äänne on lähellä suomen *n*- ja *j*-äänteitä yhdessä. Tässä esimerkissä suomalainen kirjoittaja on valinnut kommenttiinsa kuitenkin espanjan kielen mukaisen kirjoitusmuodon,

mikä tekee siitä koodinvaihdon. Espanja on erisnimi ja näin ollen maksimaalisen spesifi. Suomi–viro-koodinvaihtoa Facebookissa tutkinut Frick (2010: 57) on havainnut, että kielenvälillä voidaan ilmaista kirjoittajan kulloistakin sijaintia sekä sitä, missä eri tapahtumat ja paikat sijaitsevat. Esimerkissä (56) kirjoittaja käyttää muotoa *ne Suomessa*, mistä voidaan päätellä, että kirjoittajan sijainti ei ole ainakaan Suomi.

Esimerkeissä (57)–(59) käytetään espanjankielistä sanaa *pueblo* ’kylä’. Andalusia on tunnettu valkoisista kylistään, ja *Mijas Pueblo* eli Mijas kylä on suosittu vierailukohde myös suomalaisten keskuudessa. Sana *pueblo* esiintyy myös Tervalan (2000: 42) tutkimuksen espanjansuomessa.

(57) *Tuonne **Mijas Pueblolle** kun kiipesin/vaelsin Pacosin suunnalta, niin siellä oli reitin varrella ainakin yksi rata.--*

(58) ***Benalmadena Pueblossa** maksettu aina 12 euron pintaan.*

(59) *Sealife puerto marinassa ja perhospuisto **benal pueblossa!** Las piratas sisäleikkipuisto llanosissa*

Esimerkki (57) on viestiketjusta, jossa puhutaan frisbeegolfradoista. Viestiketjussa käytetään myös pelkkää paikannimeä *Mijas*, mutta ei *pueblon* suomenkielistä vastinetta *kylä*. Esimerkissä (58) keskustellaan kaasupullojen hintojen vaihteluista eri alueilla. Esimerkki (59) taas on viestiketjusta, jossa pyydetään vinkkejä lapsiperheen ajanviettoon. Tässä esimerkissä, sekä koko viestiketjussa muutenkin, on mukana paljon paikannimiä, mutta *puebloa* tai *kylää* ei käytä kukaan muu kirjoittaja. Esimerkki (59) on viestiketjun lopusta, ja viestiketjun aloittaja kommentoikin tietävänsä jo perhospuiston. Näiden viestiketjujen perusteella *pueblo* vaikuttaisi olevan tuttu sana tarkastelemassani Facebook-ryhmässä, sillä missään näistä viestiketjuista siihen ei pyydetä täsmennyksiä.

Esimerkki (60) on viestiketjusta, jossa osallistujat jakavat ravintolasuosituksiaan muille. Viestiketjussa esiintyy paljon erisnimiä: ravintoloiden nimiä, katujen nimiä sekä paljon sellaisia sanoja, jotka auttavat paikantamaan tiettyjä sijainteja (*meri, rantakatu*).

(60) *jos **rión** tämä puoli kiinnostaa(linnasta vähän matkaa eteenpäin) niin tuo ponderosan [ravintolan nimi] annos on oikein hyvä*

Kommentti (60) on mielenkiintoinen, sillä kirjoittajan käyttämä sana *rio* 'joki' ei ole kovin spesifi. Semanttisen spesifisyyden hypoteesi ei siis päde siihen: *rio* on korvattavissa sanalla *joki*. Tässä esimerkissä sanaa *rio* käytetään kuitenkin melko spesifissä tarkoituksessa, sillä kirjoittaja antaa ohjeita *Ponderosa*-ravintolan löytämiseen. Tässä koodinvaihtotapauksessa kontekstin merkitys on suuri: puhutaan tietystä joesta, jonka avulla on mahdollista löytää tietty ravintola.

Esimerkeissä (61) esiintyy myös erisnimi *Polo Norte* 'pohjoisnapa'. Esimerkissä (61) esiintyy myös joulupukin espanjankielinen vastine *Papa Noel*, jonka käsittelin tarkemmin alaluvussa 3.2.

(61) *Kyllä Espanjalaiset lapset tietävät kuka on **Papa Noel** ja että asuu Pohjoisnavalla / **Polo Norte***

Esimerkin (61) sanaliittoa *Polo Norte* mahdotonta korvata millään muulla sanalla, joten se on maksimaalisen spesifi.

Esimerkit (62)–(63) ovat saman henkilön kirjoittamia ja liittyvät viestiketjuun, jota käsitellään myös alaluvussa 3.3. Keskustelun aloittaja mainitsee ”kummituslinna”, jonka käyttötarkoitusta pohditaan myöhemmissä viesteissä.

(62) *On se vesisäiliö. **Deposito de agua en Alhaurin el Grande**. Siis alunperin tarkoitettu ja rakennettu vesisäiliöksi. Jonka päälle ,yläpuolelle on rakennettu rakennus " linna".*

(63) *Linna" tunnetaan myös nimillä. **Castillo de la Mota Alhaurin el Grande . Castillo de Coin. Falso Castillo Coin.***

Ennen esimerkkiä (62) viestiketjussa käytetään useita suomenkielisiä sanoja rakennuksesta: *kummituslinna*, *vesitorni*, *linna* ja *vesisäiliö*. Kommentissa (62) kirjoittaja kertoo ensin suomeksi rakennuksen olevan vesisäiliö, jonka jälkeen hän ikään kuin vahvistaa tietonsa paikan käyttötarkoituksesta antamalla sille myös espanjankielisen vastineen *Deposito de agua en Alhaurin el Grande* (*Alhaurin el Grande* on kaupunki Málagan maakunnassa).

Esimerkissä (63) kirjoittaja antaa ”linnalle” vielä kolme espanjankielistä paikannimeä: *Castillo de la Mota Alhaurin el Grande* 'Motan linna Alhaurin el Grande' *Castillo de*

Coin 'Coinin linna', *Falso Castillo Coin* 'Valelinna Coin'. Hän ei kuitenkaan anna niille suomenkielisiä vastineita. Clynen (2003: 162, 165) mukaan koodinvaihtoa usein esiintyy erisnimien yhteydessä: ne ikään kuin laukaisevat (engl. *triggering*) vaihdon kielestä toiseen. Esimerkissä (63) ensimmäinen lause on suomeksi, mutta tämän jälkeen kirjoittaja vaihtaa espanjaan.

Esimerkin (64) kirjoittaja kertoo aiemmassa viestissään, että on kalastanut Espanjassa ja kertoo mielellään kokemuksistaan lisää. Kommentti (64) onkin vastaus kysymykseen, jossa häneltä tiedustellaan, minkälaisia kaloja hän on saanut.

(64) *Aika monenkirjavia meriahvenia oon saanut, ja makrilleja myös. Suurin 56 cm pitkä **dorada** (ei ollut silloin vielä vaakaa).*

Dorada (oik, *dorado* 'kulta-ahven') on kalalaji, jollaista Suomessa ei esiinny. Kyseessä on siis erityisen spesifi sana: se kuvaa saalista tarkemmin kuin pelkkä *kala* tai *ahven*. Suomalainen *ahven* tuo mieleen erilaisia assosiaatioita ja konnotaatioita kuin *kulta-ahven*, joten sen käyttäminen tässä yhteydessä ei olisi tarkoituksenmukaista. Esimerkin (64) kirjoittaja käyttää kommentissaan myös suomenkielisiä kalannimiä *meriahven* sekä *makrilli*. *Dorada* näyttääkin toimivan esimerkissä (64) täsmennyksenä kommentissa aiemmin esiintyvälle *meriahvenelle*. Sekä *meriahven* että *kulta-ahven* ovat spesifejä sanoja, mutta *kulta-ahven* viittaa tarkemmin tiettyyn, meressä elävään ahvenlajiin.

Semanttisen spesifisyyden jatkumon hahmottamiseksi Backus (2001: 129) käyttää vasta-kohtaparia *tree* ja *oak* eli *puu* ja *tammi*. Yleisen sanan voi korvata spesifillä sanalla: esimerkiksi *tammi* on spesifi sana, *puu* taas yleinen sana (Backus 2001: 129). Myös aineistossani käytetään spesifejä puunnimiä: esimerkki (65) on alaluvussa 3.3. esitellystä viestiketjusta, jossa pyydetään suosituksia hyvistä takkapuista.

(65) *eucalipto* ja *encina* molemmat on hyviä yksin tai oliivin kanssa...

Takkapuihin liittyvässä viestiketjusta on kymmeniä viestejä, joissa annetaan suosituksia eri puulajeista. Esimerkin (65) kirjoittaja käyttää espanjankielisiä sanoja *eucalipto* 'eukalyptus' ja *encina* 'tammi', mutta oliivi on kirjoitettu suomeksi. Sanat *oliivi* ja *koivu* esiin-

tyvät muissakin viestiketjun kommentteissa useasti, eikä niille anneta muunkielisiä vastineita. Sen sijaan *eukalyptus* mainitaan espanjaksi kerran (esimerkki 65), minkä lisäksi muutama kirjoittaja mainitsee myös englanninkielisen vastineen. *Koivu* kasvaa Suomessa ja liittyy muutenkin suomalaiseen kulttuuriin vahvasti, sen sijaan *oliivi* ei. Esimerkissä (65) esiintyvä *eucalipto* ei myöskään kasva Suomessa, kun taas *encina* on tuttu puu Suomen eteläosissa. Ainakaan tämän viestiketjun perusteella ei siis voida tehdä johtopäätöksiä koodinvaihdon syistä sen perusteella, esiintyykö kyseistä puulajia Suomessa vai ei.

Eucalipto eli eukalyptus on kirjoitusasultaan melko lähellä suomenkielistä vastinetta, mutta *encinan* suomenkielinen vastine *tammi* ei ole suoraan arvattavissa. Kommentti (65) on viestiketjun viimeinen, eikä kukaan ole pyytänyt täsmennystä siihen.

3.6. Yhteenveto ja pohdintaa koodinvaihdon sanojen merkityksestä

Olen luvuissa 3.2.–3.5. tarkastellut suomi–espanja-koodinvaihtotapauksia semanttisen spesifisyyden teorian ja semanttisen alueen teorian (Backus 2001) avulla, jonka mukaan koodinvaihtoon osallistuvat sanat ovat semanttisesti spesifejä. Backusin (2001: 134) semanttisen alueen hypoteesin mukaan koodinvaihtoon osallistuvat sanoja käytetään sen takia, että ne liittyvät olennaisesti upotetun kielen kautta koettuihin asioihin.

Ensimmäisessä ryhmässä on sosiaaliseen elämään kuuluvia sanoja, joista enemmistölle on vaikea löytää täydellistä käännösvastaavuutta. Esimerkiksi sana *feria* ’markkinat’ kuvastaa espanjalaista juhlakulttuuria, eikä sen suomenkielinen vastine herätä välttämättä oikeita mielikuvia. Samoin tähän ryhmään kuuluvat *bar de mudica* ’musiikkibaari’, *discooteca* ’disko’ sekä *sala de fiesta* ’juhlapaikka’ ovat nimityksiä erilaisille espanjalaisille ravintoloille, ja niiden kääntäminen suomeksi on vaikeaa. Lisäksi tässä kentässä on sanoja, joiden kääntäminen suomeksi ei ole niin ongelmallista, mutta näiden sanojen voidaan katsoa kuitenkin olevan kulttuurisesti latautuneita (*Papa Noel* ’joulupukki’, *petardo* ’paukkupommi’). Tähän ryhmään kuuluu myös *Bebalmadenan polideportivolla*, joka viittaa Benalmadenan urheilukeskukseen, ja on siten erityisen spesifi.

Toiseen ryhmään kuuluu arkeen ja asumiseen liittyviä sanoja. Tässä ryhmässä on mukana semanttisesti spesifejä paikannimiä (*Pacosin Fruteria* ’Pacosin hedelmätiski’ ja *Centro*

Comercial Miramar 'Miramarin ostoskeskus) sekä yleisnimenä esiintyvät sanat *vivero* ja *jardineria* 'puutarhakauppa', joita voidaan kuitenkin katsoa olevan kulttuurisesti latautuneita. Mukana on myös espanjankielinen, täsmällinen ilmaus *pastillas para la chimenea* 'sytykkeitä takkaa varten'. Vähemmän spesifejä sanoja tässä ryhmässä ovat *basura* 'jäte', *urbanizacion* 'lähiö', *crisis* 'kriisi' sekä *constructor* 'rakentaja, suunnittelija'. Nämä sanat esiintyvät kuitenkin sellaisessa kontekstissa, että niitä voidaan pitää spesifeinä.

Kolmanteen ryhmään kuuluvat byrokraatiaan liittyvät koodinvaihtotapaukset, ja kaikkia tähän ryhmään kuuluvia sanoja voidaan pitää semanttisesti spesifeinä. Tässä ryhmässä ovat mukana kiteytyneet sanaliitot *policia local* 'paikallispoliisi' sekä *policia nacional* 'kansallispoliisi', jotka molemmat viittaavat tarkoitteensa tarkemmin kuin pelkkä *poliisi*. Erisnimenä esiintyy myös sana *trafico* 'liikennevirasto'. Lisäksi tähän ryhmään kuuluu espanjan sana *denuncias* 'rikosilmoitukset'.

Neljäs ryhmä koostuu maantieteeseen ja luontoon liittyvistä sanoista, ja on suurin tarkastelemistani ryhmistä. Tähän ryhmään kuuluu paljon semanttisesti spesifejä paikannimiä: *España* 'Espanja', *Mijas pueblo* 'Mijasin kylä', *Polo Norte* 'pohjoisnapa', *Deposito de agua en Alhaurin el Grande* 'vesisäiliö Alhaurin el Grandessa', *Castillo de la Mota Alhaurin el Grande* 'Motan linna Alhaurin el Grande', *Castillo de Coin* 'Coinin linna' sekä *Falso Castillo Coin* 'valelinna Coin'. Mukana on myös muita erisnimiä, kuten *dorada* 'kulta-ahven', *eucalipto* 'eukalyptus' sekä *encina* 'tammi'. Tähän ryhmään kuuluu myös aineistoni vähiten spesifi sana *rio* 'joki', johon ei myöskään liity vahvaa kulttuurista latausta. Sana saa kuitenkin spesifin merkityksen, kun tarkastellaan sen täydennyksiä (*rión tämä puoli*) sekä kontekstia, jossa neuvotaan löytämään tietty ravintola.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suurinta osaa aineistoni espanjankielisistä sanoista voidaan pitää semanttisesti spesifeinä. Tyypillisesti aineistoni koodinvaihtotapaukset ovat keskusteluista, joissa pyydetään neuvoa johonkin Espanjassa elämiseen liittyvään pulmaan. Joissain kommentteissa kirjoittajat ovat myös merkinneet suomennoksen espanjankielisen sanan perään. Myös semanttisesti vähemmän spesifit sanat ovat sellaisessa kontekstissa, että niitä voidaan pitää spesifeinä: esimerkiksi sana *rio* 'joki' ei ole kovin spesifi, mutta lausekkeessa *rión tämä puoli* se on spesifi. Backus (2001: 148) kirjoittaakin, että pelkästään sanan spesifisyys ei aina ole syynä koodinvaihtoon, vaan pikemminkin se on vain yksi osa suurempaa kokonaisuutta.

Backusin (2001) semanttisen spesifisyyden teorian määritelmä semanttisesti spesifeistä sanoista ei ole kovin tarkkarajainen, mutta sen perusteella on kuitenkin mahdollista vertailla koodinvaihtoon osallistuvien sanojen spesifisyyttä. Backusin (2001) mukaan semanttisesti spesifejä sanoja on vaikea korvata toisella sanalla, mutta aineistossani on kuitenkin mukana sellaisia koodinvaihtoon sanoja, jotka ovat käännettävissä suomeksi yhdellä sanalla. Tämä herättää kysymyksiä siitä, kuinka yleispätevä tämä määritelmä on. Sen sijaan Backusin (2001) teoria semanttisten alueiden kentistä vaikuttaa toimivalta, sillä koodinvaihtoon näyttää osallistuvan sellaisia sanoja, joiden voidaan katsoa liittyvän suomalaisten elämään Espanjassa. Toisaalta tulos voisi olla erilainen, jos aineisto olisi koottu eri tavalla.

Tervalan (2000: 61) tutkimukseen osallistuneet informantit kertovat käyttävänsä espanjasta muokattuja sanoja silloin, kun ilmaus on osuvampi eikä suomen kielen sana tunnu kuvaavan asiaa, esinettä tai tilannetta oikealla tavalla. Tämä tukee ajatusta siitä, että koodinvaihtoon osallistuvat sanat ovat kulttuurisesti erityisen spesifejä. Aineistossani on erityisen paljon paikannimiä, jotka tyypillisesti ovat lyhennelmiä virallisista, pitemmistä paikannimistä. Olen melko yllättynyt siitä, että aineistoa kerätessäni en juuri törmännyt suomi–espanja-koodinvaihtoon ruokasanaston yhteydessä, vaikka yleensä ruokasanasto on erityisen kulttuurispesifiä. Esimerkiksi Tervalan (2000) tutkimuksessa espanjansuomessa esiintyi paljon ruokasanastoa, joka tosin saattaa johtua siitä, että haastattelukysymyksissä oli mukana ruokaan liittyviä kysymyksiä. Tarvittaisiinkin laajempi aineisto, jotta voitaisiin vetää luotettavia johtopäätöksiä siitä, mihin semanttiseen kenttään kuuluvia sanoja Espanjan suomalaisyhteisö kielessään eniten käyttää.

4. PÄÄTÄNTÖ

Olen tarkastellut pro gradu -tutkielmassani Facebook-viesteissä esiintyvää suomi–espanja-koodinvaihtoa. Aineistoni on kerätty julkisesta Facebook-ryhmästä. Olen pyytänyt henkilökohtaisesti luvan niiltä henkilöiltä, joiden kommentteja työssäni siteeraan. Aineistoni koostuu yhteensä 32 eri Facebook-viestistä, joilla on 24 eri kirjoittajaa. Yhteensä koodinvaihtotapauksia on 45. Koska koodinvaihtoa on esiintynyt eniten substantiiveissa, olen keskittynyt tarkastelemaan pääasiassa niitä ja rajannut aineistosta pois kohteliaisuusfraasit, kuten tervehdykset ja toivotukset. Aineistossani on mukana myös erisnimiä, erityisesti paikannimiä. Tutkielmassani olen keskittynyt kuvaamaan suomi–espanja-koodinvaihdon rakennetta sekä merkitystä. Tutkimukseni edustaa laadullista kielikontakti- ja monikielisyystutkimusta.

Tutkielmani ensimmäinen tavoite on ollut selvittää, millaista suomi–espanja-koodinvaihto on rakenteeltaan. Aineistoni perusteella suurinta osaa suomi–espanja-koodinvaihtoon osallistuvista sanoista taivutetaan suomen kieliopin mukaisesti. Eniten aineistossani on nominatiivimuotoisia sanoja, mutta mukana on myös muissa suomen kielen sijamuodoissa taivutettuja sanoja. Nominatiivimuotoiset sanat ovat lauseissa pääasiassa subjekteina ja muissa sijamuodoissa taivutetut sanat ovat pääasiassa lauseiden adverbiaaleina. Aineistossani on paljon vokaaliloppuisia espanjan kielen sanoja, joten suomen monikon tunnuksen tai sijapäätteiden lisääminen onnistuu helposti. Aineistossani on mukana kuitenkin myös esimerkki kaksoismorfologiasta: espanjan kielen sanaa *viveros* 'taimitarhat' taivutetaan suomen partitiivissa *s:kse*-tyyppisten sanojen mallin mukaisesti (*viveroksia*).

Vaikka aineistossani suurinta osaa espanjan kielen sanoista on mukautunut suomen kielioppiin, on mukana kuitenkin muutama esimerkki, joissa espanjankielisiä sanoja ei taivuteta suomen kieliopin mukaisesti. Näissä tapauksissa on kyse puolimorfologiasta: espanjankielistä sanaa ei taivuteta, mutta sen edessä olevaa tarkennetta on taivutettu suomen mallin mukaisesti (*Espanjalaiset lapset tietävät kuka on **Papa Noel** ja että asuu Pohjoisnavalla / **Polo Norte***). Mukana on myös yksi esimerkki, joka ei noudata suomen kielioppia: *jos koirat häiritsevät asumista ja varsinkin öiseen aikaan soitto **policia local***.

Rakenteen analyysissä tarkastelen myös suomi–espanja-yhdyssanoja. Kaikissa aineistoni

suomi–espanja-yhdyssanoissa edusosa on suomeksi ja määriteosa espanjaksi. Mukana on muutama erikseen kirjoitettu yhdyssana, joita pidän kuitenkin yhdyssanoina. Kolmessa tapauksessa määriteosana on substantiivi (*feria-alue* ’markkina-alue’, *ferialoma* ’markkinaloma’, *basura maksu* ’jättemaksu’), yhdessä esimerkissä määriteosana on leksikaalistunut substantiivi+adjektiivi-ilmaus (*policia local toimisto* ’paikallispoliisin toimisto’). Aineistoni on pieni, joten sen perusteella on mahdotonta tehdä suurempia johtopäätöksiä suomi–espanja-yhdyssanojen rakenteesta tai käytöstä. Se, että aineistossani on kuitenkin mukana kaksikielisiä yhdysanoja osoittaa, että Espanjan suomalaisyhteisö muodostaa ja käyttää kaksikielisiä yhdyssanoja. Laajemman aineiston avulla olisikin mahdollista tehdä luotettavampia johtopäätöksiä suomi–espanja-yhdyssanojen rakenteesta ja vaikkapa niiden vakiintuneisuudesta yhteisössä.

Auerin (1998) ja Kovácsin (2001, 2002) jatkumoteorioiden mallien mukaisesti enemmistö aineistoni koodinvaihtotapauksista asettuu kielenmuutoksen alkuvaiheeseen. Mukana on kuitenkin muutama esimerkki, jossa suomen kielioppi ei hallitse enää niin selvästi. Jatkotutkimuksena olisikin mielenkiintoista selvittää, onko Espanjan suomalaisyhteisön jäsenten kielessä selvemmin havaittavissa kielikontaktien aiheuttamaa muutosta. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella ei ole mahdollista tehdä luotettavaa arviointia kielenmuutoksen vaiheista, mutta jo tässä tutkimuksessa ilmenneet seikat todistavat, että Espanjan suomalaisyhteisössä kielten sekoittumisesta on viitteitä. Erityisen kiinnostavaa olisi tutkia sitä, kuinka suomalaisten kieli muuttuu Espanjassa vietettyjen vuosien myötä. Laajempi aineisto mahdollistaisi myös frekvenssien laskemisen ja sitä kautta voitaisiin selvittää esimerkiksi sitä, mitkä espanjankieliset sanat ovat vakiintuneet Espanjan suomalaisyhteisön jäsenten kieleen.

Tutkimukseni toinen tavoite on ollut tarkastella sitä, millaista espanjankielistä sanastoa suomi–espanja-koodinvaihtoon osallistuu. Analyysini perustuu Backusin (2001) semanttisen spesifisyyden teoriaan, jonka mukaan sanan korkea semanttinen spesifisyys lisää todennäköisyyttä siihen, että sanaa käytetään koodinvaihdossa. Olen myös jaotellut koodinvaihtoon osallistuneet sanat erilaisiin semanttisten alueiden kenttiin Backusin (2001) mallin mukaan, jonka perusideana on se, että upotetun kielen (tässä tutkimuksessa espanjan) sanoja käytetään sen takia, että ne liittyvät olennaisesti tiettyihin elämän osa-alueisiin. Aineistoni perusteella koodinvaihtoon osallistuu kulttuurisesti spesifejä sanoja, ku-

ten esimerkiksi *feria* 'markkinat', *discoteca* 'disko' ja *Papa Noel* 'joulupukki'. Näille sanoille on olemassa suomenkielinen käännös, mutta käännös voi herättää erilaisia assosiaatioita ja mielikuvia espanjankieliseen vastineeseen verrattuna. Toisaalta mukana on myös sellaisia sanoja, kuten *basura* 'roska, jäte' tai *rio* 'joki', jotka ovat vähemmän spesifejä.

Backusin (2001) semanttisen spesifisyyden teorian avulla on vaikea saada tarkkoja vastauksia siihen, miksi tietyt sanat osallistuvat koodinvaihtoon. Jatkotutkimusta ajatellen olisikin mielenkiintoista kysyä myös kielenkäyttäjiltä itseltään, mitä koodinvaihtoon osallistuvat sanat heille merkitsevät. Lisäkysymykset kielenkäyttäjille auttaisivat selvittämään tarkemmin sitä, miksi Espanjan suomalaisyhteisön jäsenten mielestä espanjankieliset sanat toimivat tietyissä yhteyksissä niiden suomenkielisiä vastineita paremmin.

Aineistoni on pieni, eikä sen perusteella ole mahdollista tehdä kattavia päätelmiä tai yleistyksiä Espanjan suomalaisyhteisön kielimuodosta. Mielestäni Espanjan suomalaisyhteisön kieli ansaitsisi paljon lisätutkimusta: onhan kyseessä merkittävä ulkosuomalaisyhteisö suomalaisten yhteisö ulkomailla. Kuten Tervala (2000: 71) toteaa, ”espanjan-suomessa on kaikki tutkimatta”. Olen Tervalan (2000: 71) kanssa samaa mieltä siitä, että autenttisen puheen tutkimusta tarvittaisiin myös. Vuorovaikutussosiolingvistiikan tutkimukselle Espanjan suomalaisyhteisössä olisi myös tarvetta: mitä kieliä Espanjassa asuvat suomalaiset arjessaan käyttävät missäkin tilanteessa? Omien havaintojeni perusteella tutkimassani Facebook-yhteisössä esiintyi myös koodinvaihtoa espanjan lisäksi ainakin ruotsiin ja englantiin. Aitojen vuorovaikutustilanteiden ja arkisten kielenkäyttötilanteiden tutkiminen Espanjan suomalaisyhteisön jäsenten arjessa tarjoaisi varmasti kattavasti aineistoa monikielisyystutkimukseen.

Oma tutkimukseni osoitti, että Facebookissa käydyistä keskusteluista voi saada autenttista materiaalia kielentutkimukseen, mutta eettisen ohjeistuksen noudattaminen on erityisen tärkeää. Henkilökohtaisten lupien pyytäminen Facebookin viestitoiminnon avulla vie oman aikansa, mutta toisaalta sen avulla on mahdollista myös kerätä kirjoittajien sosiolingvistisia taustatietoja. Tämän tutkimuksen perusteella enemmistö vastaajista suhtautui tutkimukseeni myönteisesti ja mielenkiinnolla, joten kannustan aineiston keräämiseen Facebook-ryhmistä myös jatkossa. Facebook-ryhmät ja muut sosiaalisen median ka-

navat mahdollistavat kirjoitetun kielen tutkimisen myös lukuisista muista ulkosuomalaisyhteisöistä. Mielestäni koodinvaihdon tutkimusta kaivattaisiin lisää harvinaisemmista kielipareista, joissa suomi on toisena osana. Tällä hetkellä suomen kieli sekoittuu muiden kielten kanssa paitsi Suomen ulkopuolella, myös rajojemme sisäpuolella.

Lähteet

- AINIALA, TERHI – SAARELMA, MINNA – SJÖBLÖM, PAULA 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ARVOLA, SATU (tulossa): Koodinvaihto Facebook-kirjoituksissa. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- AUER, PETER 1984: *Bilingual conversation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- 1992: Introduction: John Gumperz's approach to contextualization. – Peter Auer & Aldo di Luzio (toim.), *The contextualization of language* s. 1–37. Amsterdam: John Benjamins.
- 1998a: Introduction. Bilingual Conversation revisited. – Peter Auer (toim.), *Code-Switching in Conversation. Language, Interaction and Identity*. s. 1–24. London: Routledge.
- 1998b: From Code-switching via Language Mixing to Fused Lects: Toward a Dynamic Typology of Bilingual Speech. – *Inlist No. 6*. Freiburg i. Br.
- BACKUS, AD 2001: The role of semantic specificity in insertional codeswitching: Evidence from Dutch–Turkish. – Rodolfo Jacobson (toim.), *Codeswitching Worldwide II* s. 125–154. Berlin: De Gruyter.
- CLYNE, MICHAEL 2003: *Dynamics of Language Contact: English and immigrant languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Facebook. Tietoja. https://fi-fi.facebook.com/pg/facebook/about/?ref=page_internal (16.11.2016).
- FORSANDER, ANNIKA 2001: Etnisten ryhmien kohtaaminen. – Annika Forsander, Elina Ekholm, Petri Hautaniemi et al. (toim.), *Monietnisyyks, yhteiskunta ja työ* s. 31–56. Helsinki: Palmenia-kustannus.
- FRICK, MARIA 2003: *Kaksikielistä räökkimistä – Koodinvaihdosta tartonsuomalaisten sähköposti- ja kasvokkaiseskusteluissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 2008: Morphological integration of Estonian lexical elements in a Finnish language base. *Journal of Linguistics and Intercultural Education* 1/2008. 81–95.
- 2009: Suomi–viro-kaksikieliset yhdyssanat. – *Folia Uralica Debreceniensia* 16 s. 3–23.

- 2010: Suomi–viro-koodinvaihto Facebookissa. *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* 20. 49–67.
- 2013: *Emergent Bilingual Constructions. Finnish–Estonian Codeswitching in Interaction*. Väitöskirja. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- GARDNER-CHLOROS, PENELOPE 2009: *Codeswitching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GUMPERZ, JOHN J. 1982: *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HAKULINEN, AULI–OJANEN, JUSSI 1993 (1970): *Kielitieteen ja fonetiikan termistöä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 324. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HALMARI, HELENA 1997: *Government and codeswitching. Explaining American Finnish*. Amsterdam: John Benjamins.
- HOOLI, EEVA-MARIA 2015: *Fuengirolan feriat starttaavat pian – lue ohjelma suomeksi*. Olé-kustannus. <http://www.olekustannus.com/fuengirolan-feriat-starttaavat-pian-lue-ohjelma-suomeksi/> (14.11.2016).
- HÄMÄLÄINEN, TAINA 2016: *Espanjan kielioppi*. Helsinki: Finn Lectura.
- ILMASTI, LOTTA 2006: *Ruotsinsuomen ominaispiirteitä: Näkökulmana mahdollisten paluumuuttajien kielellinen sopeutuminen ja sen tukeminen*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto.
- ITKONEN, TERHO – MAAMIES, SARI 2011: *Uusi kieliopas*. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.
- JOHANSON, LARS 1993: Code-copying in immigrant Turkish. – Guus Extra & Ludo Verhoeven (toim.), *Immigrant Languages in Europe* s. 197–222. Clevedon, Philadelphia, Adelaide: Multilingual Matters Ltd.
- JÖNSSON-KORHOLA, HANNELE 2003: Pussaa se peipipoki kitsistä petiruumaan. Suomalaiset ja suomen kieli Amerikassa. – Hannele Jönsson-Korhola ja Anna-Riitta Lindgren (toim.), *Monena suomi maailmalla* s. 386–448. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1995: Koodinvaihto ja keskustelun moniäänisyys. – *Virittäjä* 1/1995 s. 2–24.
- 2009: Tutkimuskohteena monikielisyys ja kielten kohtaaminen. . – Jyri Kallio-koski, Lari Kotilainen ja Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s. 9–22. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- KARJALAINEN, PIRJO 2008: *Yhdyssanavirheet merkonomiopiskelijoiden itsearviointeissa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- KASK, HELIN 2016: English-Estonian code-copying in Estonian blogs. – *Philologia Estonica Tallinnensis* 1/2016 s. 80–101.
- KOLU, JAANA 2016: Onko suomen ja ruotsin koodinvaihdolla kielioppia? Substantiivien ja verbien taivutus Haaparannan, Tukholman ja Helsingin kaksikielisissä keskusteluissa. *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* 26. 182–221.
- KORKIASAARI, JOUNI 1989: *Suomalaiset maailmalla. Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset entisajoista tähän päivään*. Turku: Kirjapaino Grafia Oy.
- KOTIMAISTEN KIELTEN KESKUS 2015: Nimien taivutus: vieraskieliset nimet. – *Kielitoimiston ohjepankki*. <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/479> (16.11.2016).
- KOVÁCS, MAGDOLNA 2001: *Code-switching and Language Shift in Australian Finnish in Comparison with Australian Hungarian*. Åbo: Åbo Akademi University Press.
- 2002: “Ku on kerran kieli tehty, niin se pitäs säilyttää”. Väitöksenalkajaisitelmä Åbo Akademiassa 20. joulukuuta 2001. – *Virittäjä* 2. 214–246.
- 2009: Koodinvaihto ja kielioppi. – Jyri Kalliokoski, Lari Kotilainen ja Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s.24–49. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. <http://mot.kielikone.fi/mot/OUYO/netmot.exe> (16.11.2017).
- KÖNNILÄ, PAULA 2014: *Sisua ja mañanaa: Suomalaiset Espanjan Aurinkorannikolla*. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- LAMMERVO, TIINA – GITA, JOHANNA 2003: Australiansuomalaisista ja australiasuomesta. – Hannele Jönsson-Korhola ja Anna-Riitta Lindgren (toim.), *Monena suomi maailmalla* s. 449–476. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LAUTTAMUS, TIMO 1990: Code-switching and borrowing in the English of Finnish Americans in an Interview Setting. – *Kielitieteellisiä tutkimuksia nro 20*. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- LAPPALAINEN, HANNA 2009: Koodinvaihto ja sen funktiot suomenkielisissä keskusteluissa. . – Jyri Kalliokoski, Lari Kotilainen ja Päivi Pahta (toim.), *Kielet kohtaavat* s. 123–160. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- MARTIKAINEN, TUOMAS – SINTONEN, TEPPO – PITKÄNEN, PIRKKO 2006: Ylirajainen liikkuvuus ja etniset vähemmistöt. – Tuomas Martikainen (toim.), *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla* s. 9–41. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- MILROY, LESLEY – MUYSKEN, PIETER 1995: Introduction: code-switching and bilingualism research. – Lesley Milroy & Pieter Muysken (toim.), *One speaker, two languages. Cross-disciplinary perspectives on code-switching* s. 1–14. Cambridge University Press.
- MUYSKEN, PETER 1995: Code-switching and grammatical theory. – Lesley Milroy & Pieter Muysken (toim.), *One speaker, two languages. Cross-disciplinary perspectives on code-switching* s. 177–198. Cambridge University Press.
- MUYSKEN, PIETER 2000: *Bilingual Speech. A Typology of Code-Mixing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 2007: Mixed codes. – Peter Auer & Li Wei (toim.), *Handbook of multilingualism and multilingual communication* s. 315–339. Berlin: Mouton de Gruyter.
- MYERS-SCOTTON, CAROL 1993: *Social Motivations for Codeswitching: Evidence from Africa*. Oxford: Clarendon.
- 2002: *Contact linguistics: bilingual encounters and grammatical outcomes*. Oxford: Oxford University Press.
- MYERS-SCOTTON, CAROL – JAKE, JANICE L. 1995: Matching lemmas in a bilingual language competence and production model: evidence from intrasentential codeswitching. – *Linguistics* 33, s. 981–1024.
- MÄNNIKÖ, HANNA MARIA 2004: “-- *Mä oon BUSY BUSY LADY, YOU KNOW* --“. *Koodinvaihdon rakenteet ja funktiot jälkipolvien amerikansuomessa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.
- NUOLIJÄRVI, PIRKKO 2000: Sosiolingvistiikka kielentutkimuksen kentässä. – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi & yhteisö* s. 13–38. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen laitos.
- POPLACK, SHANA 1980: “Sometimes I’ll start a sentence in English y termino en Espanol”: toward a typology of code-switching. – *Linguistics* 18, s. 518–618.
- POPLACK, SHANA – WHEELER, SUSAN – WESTWOOD, ANNELI 1989: Distinguish language contact phenomena: evidence from Finnish–English bilingualism. – Kenneth Hyltenstam & Loraine K. Obler (toim.), *Bilingualism Across the Lifespan. Aspects of acquisition, maturity, and loss* s. 132–154. Cambridge University Press.
- PRAAKLI, KRISTIINA 2009: *Esimese põlvkonna Soome eestlaste kakskeelne keelekasutus ja koodikopeerimine*. *Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis* 24.
- REKILÄ, RIINA 2008: *Koodinvaihto ja lainaaminen britanniensuomalaisien kielessä*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen kielen laitos.

- RONKAINEN, JUSSI 2006: Monikansalaisuus ja monimuotoistuva suomalaisuus. – Tuomas Martikainen (toim.), *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla* s. 237–256. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SALMI, LEENA 2014: Digitaalisen vuorovaikutuksen sanastoa. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen* s. 185–209. SKST 1402. Helsinki: SKS.
- SILTANEN, RAIMO 2012: *Löytöretki Espanjaan*. Kerava: Savion Kirjapaino Oy.
- SISÄMINISTERIÖ. Ulkosuomalaiset. <http://intermin.fi/maahanmuutto/ulkosuomalaiset> (20.12.2017).
- SJÖBLOM, PAULA 2004: Kognitiivinen näkökulma proprien semantiikkaan. – *Virittäjä* 1/2004 s. 80–91.
- SUOMI-ESPANJA SEURA. Asuminen. <http://www.suomiespanjaseura.fi/fi/asuminen.php> (20.12.2017).
- SUOMINEN, JAAKKO 2013: Johdanto – sosiaalisen median aika. – Jaakko Suominen, Sari Östman, Petri Saarikoski & Riikka Turtiainen (toim.), *Sosiaalisen median lyhyt historia* s. 9–27. Helsinki: Gaudeamus.
- TERVALA, JOHANNA 2000: *Lainaamisesta ja koodinvaihdosta espanjansuomessa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.
- TERVALA-PIRSKALA, JOHANNA 2003: Mariskoja, klaaraa, paellaa ja sangriaa. Espanjan-suomen pöytä on katettu. – Hannele Jönsson-Korhola ja Anna-Riitta Lindgren (toim.), *Monena suomi maailmalla* s. 363–385. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- TORRE MORAL, SANTIAGO DE LA – SIHVONEN, PÄIVI 2007: *Espanjan peruskielioppi*. Juva: Bookwell Oy.
- TTP = Tieteen termipankki. www.tieteentermipankki.fi 15.1.2018
- VAN SCHAAIJK, GERJAN 1996: *Studies in Turkish Grammar*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- VEIVO, HARRI – HUTTUNEN, TOMI 1999: *Semiotikka. Merkeistä mieleen ja kulttuuriin*. Helsinki: Edita.
- VERSCHIK, ANNA 2008: *Emerging Bilingual Speech: from Monolingualism to Code-copying*. London, New York: Continuum.
- VIERIKKO, ERKKI 1989: *Espanjan kielioppi*. Helsinki: Otava.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2008: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <http://scripta.kotus.fi/visk> (16.11.2017).